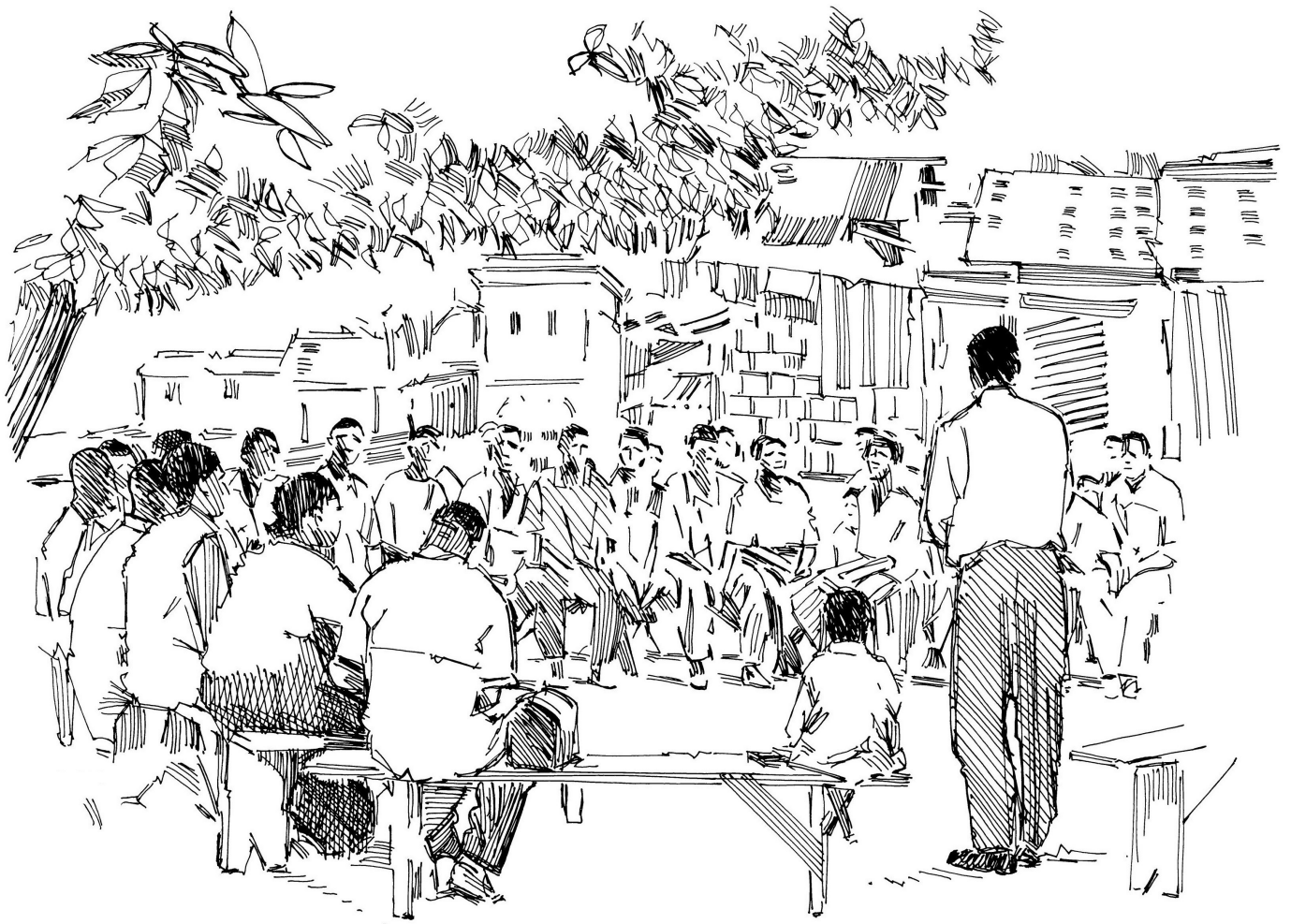

SPOLEČENSKÁ SAMOSPRAVA

Nástin správy společnosti bez politiků a šéfů

ANARCHISTICKÁ KNIHOVNA ČAS
Československé anarchistické sdružení
2024

PŘEDMLUVA

„Vždycky jsme žili ve slumech a dírách v zemi. Na čas se přizpůsobíme. Nesmíte zapomenout, že my umíme budovat. Byli jsme to my, kdo vystavěl všechny ty paláce a města zde ve Španělsku, v Americe a kdekoli jinde. My, pracující, můžeme postavit jiné, které zaujmou jejich místo. Jiné a lepší. Ani v nejmenším se nebojíme ruin. My zdědíme zemi a o tom není pochyb. Buržoazie může svůj svět vyhodit do povětří a proměnit ho v hromadu trosek, až bude odcházet ze scény dějin. My však nosíme nový svět v našich srdcích a tento svět roste každou minutou.“

Buonaventura Durruti, 1936, člen odborů CNT

Lidská společnost není neměnná, vyvíjí se neustále. Člověk po většinu své existence fungoval bez státní organizace a společenských nerovností. Ty jsou relativně novým „výdobytkem“ naší historie. Samozřejmě prospěšným jen pro malou skupinu společnosti, která pak parazituje na většině — tvořené především manuálně a duševně pracujícími.

Proto se ovšem není potřeba poddávat předsudkům „že to jinak fungovat nemůže“ a „že tomu bylo vždycky, že byli páni a sluhové“. Nemusí tomu tak být! Bude tomu tak jen do té doby, dokud jim to my, pracující, budeme nadále trpět, pracovat pro ně a poslouchat je. Stačí říct DOST! A rozhodnout se změnit svůj osud, přeměnit společnost od základů.

Přestože nemáme ambice být sociálními inženýry a vyhýbáme se tomu, abychom přesně naprojektovali, jak by fungovala budoucí volná, tj. bezvládní a bezstátní společnost, pokusíme se ji širší veřejnosti, co nejzřetelněji načrtnout bez toho, abychom si činili nároky na svoji neomylnost. Věříme, že ti, kteří ji jednou budou realizovat, učiní tak podle svých

nejlepších pohnutek, tužeb a zkušeností. K sepsání textu nás přiměla skutečnost, že největší slabinou naší myšlenky je právě obava podat jasnější představu o fungování společnosti bez státu, bez vlády člověka nad člověkem, bez ekonomického vykořisťování většiny několika privilegovanými jedinci. Obava, že jejím načrtnutím snad zkrátíme a omezíme možnosti těch, kteří ji budou jednou utvářet. Tento strach není namístě a není se třeba bát vlastní iniciativy a tvořivosti lidí.

Naopak, podání jasné vize uspořádání nové a sociálně spravedlivé společnosti, dovolíme si užít pojmu společenské samosprávy, napomůže dnes nepřesvědčeným snadněji pochopit naši alternativu k dnešnímu společenskému nepořádku a najít z něj východisko.

Každý tápající a zároveň přemýšlející člověk potřebuje vizi, které se může pevně chopit, nikoli vzdušné zámky — mlhavou a nejistou budoucnost. Pokud bude mít vědomí, o co usiluje a jakou budou mít jeho snahy konkrétní podobu, je schopen o ni usilovat a bojovat jako nikdy předtím.

Zároveň může posloužit jako rádce pro první okamžiky znenáhla propuklé společenské přeměny pro širší masy, které ještě neměly dostatek času seznámit se s ideou společenské samosprávy (bezvládní). Je důležité, aby široká veřejnost měla představu, jak novou společnost zreorganizovat od základů, tedy od úrovní obcí, ve kterých žijí a zaměstnání, ve kterých pracují a vytváří hodnoty. Jak je rovnostářsky propojit a sladit do federací, které mohou obsáhnout celý svět jako celek.

Dej tuto knížku číst všem svým známým, sousedům a kolegům na pracovišti. Mluvte o

tom, co vám přinesla. Je opravdu tak snadné dosáhnout nové společnosti? Když je to tak snadné a proveditelné, naskytne se nám otázka: „K čertu, jak to že už jí dávno nemámě?“

A co ty? Všichni můžeme dokázat prosadit a uskutečnit harmonickou společnost bez sociálních křivd a nerovností, společnost bez vládců a ovládaných, kde budeme své životy řídit sami, společně se svými sousedy a kolegy. Stačí, když se každý z nás rozhodne změnit běh věcí a událostí dneška. Budoucnost může patřit nám, když ji nepřenecháme druhým, jako jsme dosud činili.

Martin Hodek

REVOLUČNÍ SYNDIKALISMUS – CESTA K NOVÉ SPOLEČNOSTI

***„Nuž práce stůj, stůj po tu dobu, až spadnou
z rukou řetězy, je velká stávka na pochodu, a
velká stávka zvítězí...“***

Z hymny českých anarchosyndikalistů (1900)

Již přes 150 let, od vzniku „Mezinárodní asociace pracujících“ pod heslem „Emancipace pracujících musí být věcí samotných pracujících“, byla v hnutí dělníků a dělnic založena tradice, která směřuje nejen k organizaci zaměstnanců k prosazování zlepšení hospodářských poměrů, ale také sleduje vizi spravedlivějšího uspořádání světa bez existence námezdní práce, ekonomické nerovnosti mezi lidmi a vytvoření společenského zřízení, kde lidé nebudou rozdělování na ty, co vládnou a na ty, co jsou ovládáni.

Tato tradice, beroucí na sebe podobu odborového hnutí, označující se obecně syndikalismem – s různými přívlasky jako revoluční, federalistický či anarchosyndikalismus, sleduje stejný cíl:

prosazování ekonomických požadavků zaměstnanců přímou akcí tady a teď a zároveň spěje k nové společnosti – řízené přímo pracujícími lidmi – společenské samosprávě.

Syndikalismus zavrhuje nepřímé cesty, které mají zaměstnance odvést od vytčeného cíle do slepých a vedlejších uliček. Můžeme rovnou říct, že se nejedná ani tak o uličky, jako o stoky politiky, politikaření a reformismu. Jak ekonomické potřeby (zvýšení mezd atd.), tak politické požadavky (právo na stávku, svobodu tisku a shromažďování, zachování klidu zbraní a míru atd.) si musí pracující a jejich organizace (odborní/syndikáty) vynutit mocí/nátlakem, přímou činností v ulicích a zastavením práce (stávkou). Nikoliv cestou zástupců, parlamentární cestou. Nikdo jiný než my sami musíme být těmi činiteli, kteří mění své životy, chod a podobu společnosti.

Syndikalismus odmítá parlamentarismus a boj o politickou moc, protože ta dává možnost vzniknout na jedné straně kastě „politiků“ a na druhé straně řadových pracujících bez reálné možnosti ovlivňovat jejich jednání. I kdyby se tito zástupci sebevíc oháněli zájmy pracujících, je jen otázkou času, kdy je moc zkorumpuje a donutí zradit ty, které mají zastupovat. To je historicky poznaný fakt.

Stejně tak nás dějiny poučily a dávají za pravdu syndikalismu, že společenské změny nelze dosáhnout parlamentární cestou. Zaměstnavatelé a bohatí akcionáři nikdy nedovolí, aby byli prostřednictvím parlamentu zbaveni své moci a pohádkového bohatství ve prospěch celé společnosti. To raději pomocí vlády a represivních složek rozpustí parlament a klidně sáhnou po nějakém diktátorovi a totalitní formě vlády.

Společenskou změnu si musí vynutit a provést pracující sami, prostřednictvím svých (nejen) odborových organizací pomocí všeobecné generální stávky (tzv. velké stávky), během níž ochromí fungování státu a zároveň převzou výrobu a distribuci pod svou přímou kontrolu, stejně tak převzou pod svoji kontrolu své obce a na federalistickém principu správu nad celou zemí.

SPOLEČENSKÁ ZMĚNA: VYHLÍDKY NA JEJÍ PŘÍCHOD? OTÁZKA NĚKOLIKA DNŮ ČI DEKÁDY?

***„Usilováním o nemožné člověk vždy dosáhl
to, co možné je. Ti, kteří z opatrnosti
neudělali více, než považovali za možné,
nikdy neudělali ani jeden krok dopředu.“***

Michal Bakunin

Možná mnohé z nás napadne myšlenka, že uskutečnění společenské samosprávy by bylo potřebné okamžitě, ale zároveň propadají skepsi, že je to jen krásný sen, kterého realizace se zdá být v nedohlednu, když se rozhlédnou kolem sebe. Přirozeně, není možné provést společenskou změnu z čista jasna, bez uvědomění většiny pracujících. Skutečnost, že dnes převážná část našich kolegů a kolegyně nemá vědomí o možnosti společenské samosprávy a ani vůli ji realizovat neznamená, že tomu tak musí být i zítra. Vzpomeňme jen na 80. léta 20. století. Kdo by ještě třeba v roce 1987 v Československu očekával, že se lidé přestanou bát, kolektivně a masově vystoupí proti vládě jedné strany? Kdo by očekával, že ČSSR ochromí generální stávka zaměstnanců a lidé vystoupí z pasivity? Nikdo to tehdy nepředpokládal a ani ne během dvou let bylo vše jinak. Celospolečenské kvašení a nespokojenost zde byla, stačila malá jiskra, další z mnoha bití studentů a mladých pracovníků během demonstrace.

Rok 1989 nám zároveň ukazuje další důležité ponaučení, že bez potřebné teoretické a praktické přípravy se mohou pracující ocitnout ve slepé uličce, kdy poslouží jen za „užitečné hlupáky“, kteří několika „šmejďům“ pomohou jako výtah k moci. Že nestačí vyměnit jednu vládu za druhou, jinak se pro nás jako pracující nic podstatné nezmění. A pamětníci z řad pracujících nám rádi ochotně dosvědčí, že si zaměstnanci přechodem od státního socialismu k soukromému kapitalismu nijak nepolepšili, naopak — jejich situace a podmínky se rapidně zhoršily a budou nadále zhoršovat.

Abychom se přiblížili ke společenské změně, je potřeba se naučit sebeorganizaci a znát možnosti takové přeměny společnosti, která bude podle našich přání a potřeb. Nejvhodnějším prostředkem k tomu se ukázal syndikalismus. Proto je potřeba budovat silné a masové odborové hnutí zdola, založené na totožných principech, na jakých má nová společnost fungovat. Prostředky musí odpovídat cíli.

Takové odborové hnutí může vzniknout ze skromných počátků, z iniciativy několika málo přesvědčených odborářů a studentů. Avšak během krátké doby může sílit a mohutnět, aby se nakonec stalo masovou organizací, reprezentující a sdružující většinu obyvatel z řad zaměstnanců, ale i dalších skupin jako nezaměstnané, studenty, živnostníky a další.

S růstem počtu a vlivu odborových organizací bude růst také intenzita bojů za každodenní požadavky — od zvýšení mezd po nižší nájemy. Stávky, boje na pracovištích a různé nátlakové kampaně na obecní či celonárodní úrovni (bezplatná doprava či zrušení poplatků ve zdravotnictví, proti zdražování potravin, energií

a podobně), se stanou pro každého člena a členku odborové organizace praktickou školou. Naučí se vlastní iniciativě, jak se organizovat a jak spolurozhodovat a spolupracovat s ostatními jako rovný s rovným.

Dosažení vítězství při konkrétních zápasech na pracovišti nebo v obci naučí členy a členky odborových organizací sebedůvěře, hrdosti a nabytí vědomí o možnosti měnit věci kolem sebe vlastní silou. Pak už je jen krůček k tomu, aby se lidé rozhodli – místo spokojit se s drobkou vzít si celý koláč, který vznikl jejich prací a prací předchozích generací.

Nevíme dopředu, jak dlouho může trvat proces vybudování silného syndikalistického hnutí. Může to být otázka okamžiku, může to trvat 1–2 roky, ale také třeba celé desetiletí. Podíváme-li se na španělské odbory CNT při jejich počátku, trvalo jim asi 15 let, než se staly masovým odborovým svazem s všelidovou podporou, avšak nutno říct, že tato musela růst za velice ztížených podmínek, tvrdých represálií. Odbory to přesto dokázaly. Pracující a rolníci to dokázali vlastní aktivitou, vlastní zásluhou a nadějí v budoucnost.

Navíc dokázala CNT připravit své členy a členky na společenskou přeměnu. Když v roce 1936 propukl ve Španělsku fašistický puč, na dočasně osvobozeném území, zabírajícím značnou část země, dokázala CNT rozjet a zkoordinovat průmyslovou výrobu, zajistit služby a infrastrukturu, zemědělství a distribuci. Proto je syndikalismus dobrou školou, jak se teoreticky a prakticky připravit na převzetí společenské samosprávy a plynulé rozjetí výroby a služeb pod kontrolou zaměstnanců ve prospěch celé společnosti, jak o tom budeme referovat později.

Jak dlouho potrvá, abychom došli ke stavu, kdy bude možné uskutečnit společenskou změnu a na jejich

základech zbudovat společenskou samosprávu, může ovšem ovlivnit každý pracující člověk svým osobním přístupem, svým rozhodnutím se odborově organizovat a přesvědčit své okolí, aby jeho příkladu následovalo. Pak může následovat lavinový efekt a syndikalistické hnutí se může stát silou, schopnou změnit naši budoucnost.

Odborové hnutí nemusí být jediným prostředkem. Podobně mohou sloužit ze začátku tzv. agitační skupiny či spolky (politické organizace jako například Československé anarchistické sdružení – pozn. vyd.), které se budou zabývat šířením informací o možnosti společenské samosprávy. Dále pak různá samosprávná výrobní a spotřební družstva, či svépomocná či zájmová sdružení. Možností je nepřeberně, nesmí však ztratit ze zřetele svůj konečný emancipační cíl.

VELKÁ STÁVKA, ANEK KDYŽ TO PRASKNE

***„Jednotný lid není možné porazit!
(El Pueblo Unido Jamás Será Vencido!)“***

zlidovělý refrén písně z Chile (1975)

Pojďme se podívat na to, jak taková velká stávka bude probíhat. Co je potřeba učinit v první dny společenského převratu a jakých chyb se vyvarovat?!

Cesta ke společenské samosprávě nemusí být tak vzdálená, jak si myslíme. Popravdě kdybychom se dnes rozhodli, že už nechceme žít ve světě, ve kterém nad našimi osudy rozhodují různí politici a vládcové, že už nechceme pracovat pro šéfy a vlastníky, ale jen sami pro sebe a tím pro celou společnost,

neexistovala by žádná síla, která by dokázala naše rozhodnutí zastavit. Jistě, vláda drží ve svých rukou represivní aparát, může na své vlastní lidi poslat policejní a vojenské oddíly. Šéfové mohou vyhrožovat vyhozením z práce a najímáním si soukromých bezpečnostních agentur a stávkokazů. Avšak obyčejní lidé jsou ve veliké početní převaze, stručně řečeno, nás je 99 % a privilegovaných pouze něco kolem 1 %. Když jednou povstaneme jednotní, nedokážou zastavit naši lavinu ničím, ani hrubým násilím.

Privilegovaní tohoto světa, politici, kterým zachutnala moc a získali část bohatství a především vlastníci a zaměstnavatelé, kteří z naší práce disponují obrovským majetkem, se samozřejmě nebudou chtít ničeho z toho zbavit. Neodevzdají svoje výsadní postavení dobrovolně! Budeme si muset vše, co nám po zásluze patří, vzít silou.

Zhroucení státu a kapitalistických vztahů musí předcházet hluboká společenská přeměna — sociální revoluce, tedy revoluce, která nevymění jedny vládců a vlastníky za druhé, ale taková která změní společenskou organizaci od základu a jejími nositeli se stanou lidé samotní.

Není možné si naplánovat dobu společenského převratu; její příchod přímo souvisí s nespokojeností mezi lidmi a dobou, kdy přeteče pohár jejich trpělivosti. To vše může urychlit právě vědomí o možnosti společenské samosprávy jako alternativy ke stávajícím nepořádkům a nespravedlnostem. Může propuknout z čista jasna, kdy ji nikdo vůbec nečeká, stačí malá jiskra, která rozžehne požár. Propuknou-li tedy pouliční demonstrace nespokojenosti, je potřeba jim dát jasnou dynamiku a cíl.

Lidové protesty se musí rozšířit z ulic na pracoviště a vyústit ve všeobecnou generální stávku, tzv. velkou

stávku. Na jejím úspěšném vedení a koordinaci se musí podílet většina pracovníků a pracovníků prostřednictvím revolučně syndikalistické odborové organizace.

Velká stávka musí vyústit v okamžité přebírání podniků pod správu zaměstnanců a znemožnění vstupu vlastníků. Tento krok by měli iniciovat členové a členky odborové organizace na každém pracovišti. Podnikové odbory a jejich členové okamžitě svolají shromáždění všech zaměstnanců, na kterém ohlásí společné převzetí podniku a vyhlásí výrobní samosprávu. Jakmile bude potřeba (podle situace a naléhavosti), začít vyrábět pod svojí kontrolou. Vyslat delegáty do okolních podniků.

Odborová organizace má svolat veřejná shromáždění ve všech obcích. Zde členové a členky odborů na všelidovém shromáždění navrhnou vyhlášení společenské samosprávy a převzetí správy obce pod přímou kontrolu jeho obyvatel.

Poté ve městech a obcích lidé během shromáždění uzavřou radnice, pošlou radní domů a zbaví je všech funkcí a pravomocí, zabaví veškeré písemnosti a obstaví účty obce. Na radnici vyhlásí obecní samosprávu a svolají první obecní shromáždění všech obyvatel. A od té doby se budou obyvatelé scházet na obecních shromážděních a tím okamžikem přebírají definitivně kontrolu nad svojí obcí. Obyvatelé mohou radnici otevřít veřejnosti — může se stát koordinačním centrem, střediskem pro odborové svazy a pracovní rady zvolené na shromáždění. Zároveň může sloužit jako informační centrum, kde se budou lidé shromažďovat, aby získali aktuální informace a zprávy o dění v obci.

Zároveň odbory provedou odzbrojení místní posádky armády, policie a strážníků. Zabavená výzbroj bude zajištěna pověřenými členy a členkami odborů, aby byla pro případ potřeby přidělena dobrovolným milicím a hlídkám. Jak s ní bude naloženo s konečnou platností, rozhodne obecní shromáždění.

Důležitou úlohou v prvních dnech společenské změny bude, aby členové a členky odborů převzali a zajistili obchody a sklady, aby měli lidé kontrolu nad distribucí. A potraviny mohly být následně spravedlivě přerozdělovány všem obyvatelům. Vyslat delegáty do okolních obcí a propojovat je do federací a koordinovat svůj postup.

Stejně tak musí v krajských městech obsadit a rozpustit krajské úřady, v hlavním městě obsadit vládní budovy, ministerstva a parlament, všechny politiky propustit a převzít dokumentaci, účty. Obsadit banky, zajistit zlaté rezervy a obstarat účty vlastníků podniků, politiků, aby kapitál neodtekl a neztratil se v zahraničí. Protože v prvních chvílích, dokud země není soběstačná a nemá všechna odvětví průmyslu, bude potřebovat mít čím zaplatit dovoz potřebných produktů... Tak vzniká nový svět, nová budoucnost...

OBCENÍ SAMOSPRÁVA

Základem společenské samosprávy, tedy společnosti, kterou spravují lidé sami, bez toho aby potřebovali prostředníky — zástupce (politiky či dokonce nevolené úředníky) je obec, jakkoliv velká, ve které žijí. Každý jeden z nás, každý obyvatel a obyvatelka dané obce, vytváří sousedství, společenství a má nezpochybnitelné právo rozhodovat o všech společných záležitostech a krocích, týkajících se místa, kterému říkáme domov; kde žijeme.

Obecní samospráva, zkráceně obec, je spravována

přímo lidmi. Děje se tak na principu přímé demokracie, kdy lid podle definice vládne sám a přímo, nikoli v druhém pádě, že za něj vládne někdo jiný, komu propůjčuje možnost rozhodovat na určité vymezené období a kdy volitel nemá jakoukoliv šanci zvoleného zástupce odvolat nebo mu určovat, jak má během svého volebního období jednat a prosazovat jeho vůli.

V zastupitelském (parlamentním) systému zvolený zástupce, v tom případě radní či městský zastupitel, si po svém zvolení dělá a rozhoduje, jak chce, zcela podle své libovůle, bez ohledu na přání a vůli lidí, kteří ho zvolili a dost často i proti jejich zájmu.

Tak to dnes funguje a běžný obyvatel obce nemá žádné páky, aby s tím mohl cokoli dělat a reálně změnit. To vede ke korupci lidí, kteří mají moc rozhodovat ve svých rukách a na druhé straně k apatii a nezájmu většiny obyvatel o dění na komunální úrovni a nelze se tomu divit. Nemuselo by tomu ovšem tak být! Obce a nejen ty dokáží lidé spravovat mnohem lépe sami. Stačí k tomu jen vytvořit vhodné podmínky, změnit organizační podobu. To nám umožňuje právě společenská samospráva.

Obecní samospráva je nejmenší a základní jednotka politické organizace společnosti budoucnosti — společenské samosprávy. Zahrnuje naše bezprostřední okolí, kde žijeme a setkáváme se s ostatními sousedy. Výhradně odsud vychází veškerá politická moc, prostřednictvím vyjádření a rozhodnutí každého z nás. Obec, komuna či sousedství je prvopočátek všech rozhodovacích procesů, našich přímých rozhodnutí, naší iniciativy i jednání.

JAK FUNGUJE OBECNÍ SAMOSPRÁVA?

V první řadě je třeba zdůraznit, že v obecní samosprávě není v budoucí společnosti místo pro politické strany a hnutí, protože život obce už z logiky věci nespočívá na politickém světonázoru a stranickosti. Obecní samospráva řeší a musí řešit chod obce — zajištění veřejných a komunálních služeb, bydlení, vzdělání a potřebné infrastruktury.

V budoucnu pak i distribuci životních potřeb a služeb, ale to rozvedeme podrobněji v jiné kapitole.

Jak již bylo řečeno, na chodu obce se podílí všichni její obyvatelé, kteří mají zájem; účast přirozeně není povinností a je zcela dobrovolná. Přesto lze očekávat, že lidé zájem mít budou, jelikož zde bude mít každý člověk konečně reálnou možnost ovlivnit fungování obce.

Jistě bude namítnuto, jak by o chodu obce či města mohli rozhodovat všichni? Na to odpovíme: A kdo jiný než my všichni? Organizační a technické možnosti existují, je to jen otázka politického rozhodnutí reorganizovat fungování stávající společnosti. Obrátit ji vzhůru nohama, aby rozhodování vycházelo zdola od lidí směrem nahoru, bude-li třeba.

Druhou nejčastější námitkou bude, že se lidé tímto způsobem nedomluví, že se nenalezne všeobecná shoda a tím se rozhodovací proces zablokuje.

Naopak, dnes jen stěží můžeme na radnicích a v obecních zastupitelstvech pozorovat shodu, a není divu — zde se hraje špinavá politika a boj o to urvat sobě do kapsy, „přítelíčkům“ a své politické partaji co nejvíce moci a z toho plynoucích finančních profitů a dobrých bydel. Naopak, ve společenské samosprávě není místa pro mocenské pozice a z toho plynoucí výhody a zisky do vlastní kapsy a tedy

chybí důvody k politikaření a nesmyslnému hašteření. V obci řízené přímo lidmi ze sousedství a pro blaho celé obce jako celku — jelikož když obec prospívá, prospívá to i mně samotnému — je proto z logiky věci o to větší snaha dosáhnout shody, dorozumění a souladu.

Můžeme to pozorovat i dnes, v menších venkovních obcích, v různých rovnostářských kolektivech a v osobních vztazích. Mezi kamarády občas dochází k neshodám a různosti náhledů na danou věc, avšak v případě potřeby, třeba uspořádání výletu či zábavy, se nakonec mezi sebou domluví ke spokojenosti všech zúčastněných.

Argumenty proti společnosti spravované přímo lidmi pramení od těch, kterým současný stav samozřejmě vyhovuje, protože opodstatňuje a ospravedlňuje možnost uzurpovat si moc rozhodovat nad životy druhých. Také se všichni ti politikáři rádi staví do role odborníků, specialistů a přesvědčují nás o své nepostradatelnosti. Z jejich vlastní lži a nadutosti se však usvědčují sami svým amatérským a neschopným rozhodováním a jednáním. Stačí se jen rozhlédnout kolem sebe. Prostí lidé si mohou spravovat své záležitosti úplně sami; budou k tomu přistupovat mnohem zodpovědněji, jelikož to budou oni sami, kdo pocítí důsledky svých špatných rozhodnutí, co se dnes v případě politiků děje jen hodně zřídka. Však se stačí ohlédnout na různé kauzy a zpronevěry veřejných financí, privatizaci či veřejné zakázky.

OBECNÍ SHROMÁŽDĚNÍ

Jak a kde tedy bude probíhat správa nad danou obcí? Základním prostředkem je obecné shromáždění — setkání všech obyvatel obce na

určitém místě. Může jím být přímo náměstí či náves za přívětivého počasí. V chladnějším počasí u menších obcí kulturní zařízení a u větších obcí pak lze využít současné sportovní haly či městská divadla a podobně. Toto řešení může být dočasné a podle potřeby si obec může vystavět lépe vyhovující a reprezentativnější prostory, třeba kongresová centra.

Konání obecných shromáždění se bude plánovat tak, aby se jich mohl účastnit každý, koho se týká, pokud mu v tom nebude bránit nevyhnutelný výkon zaměstnání (lékař ve službě a podobně). V takovém případě je zde možnost delegovat kolegu, souseda či rodinného příslušníka.

Do budoucna nebude problém pořádat obecná shromáždění třeba i během pracovní doby, kdy se zastaví práce, aby se probraly záležitosti obce. Není přece nutné se připravovat o svůj volný čas a zábavu. Případně i ve volném čase, jelikož společenská samospráva sebou nutně nese i změnu v ekonomické rovině, o čem budeme pojednávat v dalších kapitolách. Protože obecní (politická) samospráva bez uskutečnění výrobní (ekonomické) samosprávy není možnou a stala by se jenom pochybnou výsadou, neschopnou svého plného uplatnění.

V době rozvíjející se internetové komunikace se pak nabízí možnost pořádání obecních shromáždění z pohodlí domova prostřednictvím k tomu vytvořených on-line konferencí a podobně.

Ideálním řešením je oba tyto přístupy kombinovat, zásadnější a výroční obecní shromáždění realizovat tváří v tvář v ulicích či k tomu určených prostorách, průběžná obecní shromáždění pak on-line.

Již při prvním obecním shromáždění, svolaném kupříkladu plakáty, oznámením v novinách, televizi

nebo rozhlasem, se společně stanoví periodicitu těchto setkání, určí ze svého středu pracovní skupinu, která si vezme na starost svolání dalších, případně bude-li chuť, může tato funkce rotovat a při každém shromáždění lze zvolit novou pracovní skupinu k tomu určenou.

Na začátku shromáždění svolavatelská pracovní skupina shromáždění navrhne volbu moderátorů a zapisovatelů a sama složí funkci. Úlohou moderátorů či moderátorek je vysvětlit pravidla diskuse, podávání návrhů a hlasování. Moderátoři řídí debaty na jednotlivá projednávaná témata a návrhy.

Po volbě moderátorů a zapisovatelů je na řadě sestavení agendy, tedy programu obecního shromáždění. Navrhnout bod do programu může každý účastník a účastnice shromáždění, dále pak členové a členky pracovních rad obce a hosté ze sousedních obcí nebo delegáti a delegátky výrobních samospráv.

Zapisovatel či zapisovatelka je zaznamená všechny; moderátoři je případně uspořádají podle nejlepší vůle na základě tematického klíče, aby se neskákalo z jedné věci na druhou. K řešení však budou předčítány všechny body navržené ze shromáždění.

Postupuje se tak, že moderátor přednese celé znění návrhu a jméno navrhovatele, není důvod pro anonymitu mezi sobě rovnými, za svým návrhem si musí každý umět stát, mají-li ostatní mít vůli se jím zabývat a řešit ho. Po přečtení vzneseme směrem ke shromáždění dotaz, zda jej chce probírat. Shromáždění dá svůj názor najevo třeba zdvižením ruky na znak souhlasu. O podrobnějším způsobu vyjadřování, hlasování a komunikace na

shromáždění bude pojednávat následující kapitola. Pokud shromáždění vysloví souhlas, moderátor vyzve osobu, která návrh podala, aby veřejně vystoupila a měla úvodní vysvětlující příspěvek. Může být dán prostor pro doplňující dotazy k návrhovateli a pak zahájena debata k danému bodu.

Do debaty nad návrhem se může vyjádřit každý z přítomných. Pro urychlení debaty je možné předem stanovit časový limit vystoupení. Kdo se chce vyjádřit, přihlásí se zvednutím ruky. Úkolem moderátorů je přihlášené zapsat do pořadníku a postupně je vyvolávat a udílet jim slovo. Vyvolaný debatér vstane, stoupne si do popředí či na vyvýšené místo a přednese svůj náhled. U větších shromáždění je mu moderátorem předán megafon nebo mikrofon, aby jej všichni dobře slyšeli.

Při velkém počtu lidí se obecní či jiné shromáždění může dělit na menší skupiny, které předkládané návrhy nejdříve prodebatojí a shodnou se na závěru společně a následně na shromáždění vysílají promluvit jednoho ze skupiny, takzvaného delegáta nebo delegátku. Ti pak rozhodnutí prezentují všem. Užitečnou metodou u velkého počtu lidí na shromáždění je i tzv. lidský mikrofon. Aby se informace dostaly ke všem přítomným, přenášejí se sdělení těch, kteří na shromáždění moderují nebo zrovna promlouvají, z předních řad do těch zadních hlasitým opakováním vět. Až tato „hlasová vlna“ dorazí až do zadních řad, pokračuje se dál.

Pokud se někdo z obce nemůže zúčastnit obecního shromáždění, avšak chce být reprezentovaný některým členem ze sousedství, může mu předat svůj mandát a zvolit si jej svým delegátem. Stvrdí to svým čestným prohlášením, ověřeným třetí osobou ze sousedství.

Je-li debata ukončena a nikdo další se nehlásí, přechází se k hlasování. Před ním se shromáždění

usnese na způsobu hlasování a vyhlášení výsledků. V podstatě jsou dvě možnosti: schválení konsensem (všeobecným souhlasem), anebo většinovým rozhodnutím (obvykle 3/4). Není-li účast na shromáždění přesvědčivá, je možné rozhodnutí případně potvrdit referendem. Nebo vydat souhlasnou rezoluci a nechat rozhodnout příští obecní shromáždění, které bude víc reprezentativní.

Shromážděním zvolení zapisovatelé se starají o zápis debat a výstupů z nich a sčítání hlasů při hlasování.

Při konsensuálním rozhodování se sčítáním hlasů nejsou větší potíže, při většinovém je nejdříve třeba spočítat počet účastníků shromáždění a posléze hlasy. U menších obcí to nedá větší práci, u těch větších lze využít různých pomůcek. Časem lze využít i dostupnou technologii, účastníci odhlasují například pomocí mobilní aplikace k tomuto účelu vytvořené. Pomocí ní je možné i stanovit počet účastníků rozhodovacího procesu. Po sečtení hlasů či v případě konsensu je moderátory oznámeno usnesení či zamítnutí návrhu.

Přijmout rozhodnutí pochopitelně nestačí k tomu, aby se uskutečnilo. Je potřeba stanovit, kdo bude zodpovědný za její vykonání, provedení. Týká-li se všech, je její realizace jasná. Stejně tak jestli je jejím provedením určen některý z podniků či kolektivů nacházejících se v rámci obce. To si ještě přiblížíme v jiné kapitole.

Vyžaduje-li si přijaté rozhodnutí větší koordinaci, může být na shromáždění navrženo utvoření k tomuto účelu potřebné pracovní skupiny či koordinačního výboru samosprávy.

TECHNIKY HLASOVÁNÍ A VYJADŘOVÁNÍ POMOCÍ SIGNÁLŮ RUKOU

Pro snadnější průběh obecních, podnikových a jakýchkoliv dalších shromáždění se využívají tzv. hand signals — ruční signály. Ruční signály se na shromážděních a v kolektivech používají pro urychlení diskuse už dnes a jsou prakticky osvědčené; používali je tisíce shromážděných lidí během protestních hnutí jako „Occupy“ v USA či hnutí 15-M nebo též Democracia Real Ya ve Španělsku. Znamení rukama nahrazují slovní vyjádření emocí, názorů nebo potřeb v debatě. Tato metoda je důležitá zejména ve větších skupinách lidí, kde většinou není takový prostor pro slovní vyjádření všech zúčastněných. Signály lidí na shromáždění sleduje především moderátor nebo moderátorka, kteří pomáhají směřovat debatu ke společnému rozhodnutí. Tyto hand signals slouží jako mezinárodní dorozumívací prostředek.

- Pro vyjádření nadšeného souhlasu se třepe dlaněmi zdviženými nahoru.
- Pro vyjádření nesouhlasu se třepe dlaněmi směřujícími do země.
- Pro neutrálnější reakci nebo vyjádření určitých pochyb se třepe dlaněmi v horizontální poloze.
- Pro vyjádření nesouhlasu zvednete zatnutou pěst
- Pro vyjádření zásadního nesouhlasu, který znamená absolutní blokování předkládaného návrhu ruce zkřížené na hrudi do tvaru písmena X. To je signál, který se používá jen v krajních případech nesouhlasu.
- Pro zjištění nálady, vztahující se k určitému návrhu, je možné použít tzv. temperature check (kontrolu teploty) — na výzvu moderátora zúčastnění vyjádří pohybem rukou svůj postoj. Je to hand signal, který umožňuje celou škálu emocí, nejen souhlas nebo nesouhlas. V případě,

že se návrh na řešení problému zdá být funkční, zdvihne člen/ka ruce nad hlavu, s přibývajícimi pochybami o funkčnosti řešení se ruce pohybují směrem dolů. To umožňuje facilitátorce rychle získat zpětnou vazbu.

- Pro přihlášení do diskuze zdvihne dotyčný ruku a naváže oční kontakt se člověkem, který vyvolává — moderátorem.
- Pro přímou reakci zdvihne obě ruce s ukazováčky nahoru. To je signál používaný v situaci, kdy je třeba reagovat na argument, který byl vznesen; je možné, že někdo má více doplňujících informací, informaci o neplatnosti argumentu apod. Pokud dotyčný reaguje přímo, je mu dána přednost před ostatními přihlášenými v diskuzi.
- Pokud se argumenty cyklí, diskuze se opakuje a nevyvíjí se, je možné signalizovat to „mlýnkem“ — točením rukama dokola a tím upozornit moderátora.
- Pro procesní poznámku — směřující k tomu, jak je diskuse strukturovaná a jak by se v procesu rozhodování mohlo pokračovat — se člověk hlásí do diskuze s písmenem „P“ vytvořeným z prstů.
- Pro technickou poznámku — k podmínkám debaty, například návrh na vyvětrání místnosti — se člověk hlásí do diskuze s písmenem „T“ vytvořeným z dlaní kolmo na sebe.
- Pokud někdo nerozumí termínu nebo návrhu, použije clarification nebo language sign, písmeno „C“ nebo „L“ vytvořené z palce a ukazováku.

PRACOVNÍ SKUPINY A OBECNÍ RADY

Osoby do pracovních skupin či koordináčního výboru mohou být navrženy účastníky shromáždění nebo se k tomu přihlásí sami.

Potvrzeny jsou rozhodnutím shromáždění. Shromáždění je může také kdykoli odvolat, nejsou-li obyvatelé spokojeni s jeho činností nebo pokud jednal v rozporu s usnesením obecního shromáždění.

Takovéto pracovní skupiny či výbory se v rámci obce mohou utvářet jako dočasné, pro splnění konkrétního zadaného úkolu — kupříkladu výstavba nového koupaliště. Po jejím splnění její působení končí vyřízením úkolu.

U dlouhodobějších projektů a v případě zajištění chodu komunálních služeb — například nemocnice, školy, kulturní zařízení, úklid obce či bytová politika je možné zřizovat koordinační výbory, tj. obecní rady.

Také do nich jsou voleni členové na obecních shromážděních obdobným způsobem. Ještě podrobněji bude o pravomocích a principech těchto delegátů pojednáno v následující kapitole „úkolovaný mandát“.

Přibližme si však pro ukázkou, jak by v praxi fungovaly tzv. dočasné pracovní skupiny/výbory a také případně obecní rady. Podle popsaného klíče pak mohou pracovat a organizovat se obdobně; ve všech možných případech, jak si to okolnosti budou vyžadovat.

Podívejme se tedy nejdříve na první případ tzv. pracovních skupin. Na obecním shromáždění se přítomní obyvatelé dané obce, nebo případně i za přítomnosti obyvatel přilehlých okolních obcí rozhodnou, že by pro ně bylo prospěšné otevřít veřejné městské koupaliště. Dříve v obci sice stávalo, avšak za éry restaurace kapitalismu, protože se „nerentovalo“ anebo vyžadovalo rekonstrukci, se uzavřelo a nechalo zpustnout, takže je ve stavu ke kompletní demolici. Na shromáždění moderátoři vyzvou přítomné, zda je někdo ochoten si naplánování výstavby koupaliště vzít na svá

bedra. Navrhne se například ustanovení tříčlenné pracovní skupiny, která buď sama připraví plán projektu, včetně stavební dokumentace, propočtu nákladů a potřebných pracovních hodin, nebo pokud tyto znalosti nemá, nijak to nevadí — najde odborníky nebo případně některý z podniků, které se vytvářením například stavební dokumentace přímo zabývají. Stanoví se také termín, do kdy shromážděná pracovní skupina předloží veškerou dokumentaci a propočty obecnímu shromáždění ke schválení. Jakmile se tak stane a nebude předložený návrh vrácen k přepracování, je celá akce schválena všemi shromážděnými. Členové pracovní skupiny, kteří návrh předložili, mohou, ale nemusí pokračovat v započaté práci. Na shromáždění obyvatel bude zvolen tzv. pracovní výbor, který zajistí celou výstavbu a otevření koupaliště. Vhodné je, aby se členy výboru stali jak členové dřívější pracovní skupiny, jelikož jsou v obraze, tak aby byl kolektiv doplněn o další členy do počtu, který takový projekt vyžaduje. Zde opět moderátoři, nebo případně členové pracovní skupiny vyzvou shromáždění, aby se přihlásili další dobrovolníci. Přihlášené ve funkci pracovního výboru posléze potvrdí obecní shromáždění hlasováním všech a stanoví se rámec jejich práv a povinností.

Pracovní výbor se pravidelně schází k poradám, vyžaduje-li to postup prací a její organizace, i denně. V případě, že je takový projekt značně časově náročný, obecní shromáždění vydá členům takového pracovního výboru (to platí i pro případ pracovních skupin), tzv. doporučení k uvolnění z pracovního poměru v zaměstnání, kam jinak dochází po dobu výkonu mandátu. Pracovní místo mu je samozřejmě podnikem podrženo.

Členové pracovního výboru se starají o nutnou administrativu, logistiku, přepravu materiálu, zajištění stavebního plánu a harmonogramu prací a zajištění pracovníků podílejících se na stavbě, ať už dobrovolníků nebo prostřednictvím nasmlouvaných podniků. Jejich mandát končí předáním koupaliště veřejnosti.

Jestli bude potřeba po otevření koupaliště zaměstnat pro jeho provoz několik lidí, bude založeno družstvo například „Správa koupaliště“. Na obecním shromáždění výše jmenovaná pracovní skupina vysvětlí obecnímu shromáždění kolik a na jaké pozice je třeba zaměstnat lidí do tohoto družstva. Nabídne se shromážděným, kdo by rád začal pracovat v tomto obecním družstvu. Přihlášené stvrdí shromáždění hlasováním. Nepřihlásí-li se dostatečný počet, obec nabídne práci třeba prostřednictvím tisku či internetu lidem z okolních obcí. Také oni budou přijati na obecním shromáždění. Jak se takové družstvo spravuje a řídí, rozvíjíme v kapitolách o výrobní samosprávě.

Pro potřeby obecní samosprávy, jak jsme naznačili, mohou být vytvářeny také trvalé pracovní výbory, tzv. obecní rady. Takové rady, které mohou například zajišťovat bytovou otázku – vést evidenci bytů v obci, shromažďovat data a žádosti o poskytnutí bydlení. Na základě těchto požadavků pak připravovat výstavbu obecních bytů pro potřeby mladých rodin a všech, kdo potřebují nové bydlení. Zajišťovat údržbu obecních bytů, jejich rekonstrukci a podobně.

Stejně tak například může být vytvořena obecní rada pro údržbu města a komunální služby, která bude zajišťovat a koordinovat práce související s úklidem ulic, údržbou zeleně, veřejným osvětlením, rekonstrukcí komunikací, odpadovým hospodářstvím atd., tak, aby vše bezproblémově fungovalo na

základě instrukcí, které členům obecní rady nadiktují všichni obyvatelé na obecním shromáždění.

Jelikož kvůli zajištění chodu obecní rady a úkolů a povinností s ní souvisejících, nebude možné z časových důvodů docházet do dřívějšího zaměstnání, budou i tito členové po dobu výkonu tohoto úkolovaného mandátu zbaveni docházky na dřívější pracoviště a bráni jako zaměstnanci, tentokrát však ve službách celé obce, všech obyvatel.

Jak bylo řečeno na příkladu obecní rady pro údržbu města a komunální služby, její shromážděním zvolení členové se budou scházet pravidelně nejen k poradám, ale i ke společné práci. Jejich úkolem bude přijímat podněty a požadavky obyvatel, i na základě monitoringu v terénu, například v případě černých skládek, neudržované zeleně nebo poškozené komunikace, aby zajistili nápravu. Třeba aby sjednali práci s podnikem na území obce nebo prostřednictvím pracovníků obecního družstva, které může být k tomu účelu založeno. Například „Obecní družstvo Technické služby města“, které funguje jako výrobní družstvo a je spravováno samosprávně a práci vykonává na základě pokynů (poptávek) zadaných z obecní rady. Zaměstnanci takového družstva budou mít v popisu práce, jak je známe dnes u již fungujících podniků, jen s tím rozdílem, že budou spravovány a řízeny na principech společenské samosprávy.

ÚKOLOVANÝ MANDÁT

Členové obecních rad jsou, jak bylo řečeno, do svých funkcí zvoleni celou obcí na shromáždění obyvatel a jsou přímo zodpovědní těm, kteří je

vybrali ze svých řad. Příslušníkem obecní rady se může stát každý z obyvatel dané obce. Může se dobrovolně přihlásit nebo být navržen shromážděním, které jej pak musí potvrdit společným souhlasem. Jak ho shromáždění zvolilo, může jej kdykoli odvolat z funkce, neplní-li zadaný úkol nebo jej plní v rozporu s vůlí obce.

Člen obecní rady v mnohém, například ohledně úklidu obce, nahrazuje současné nevolené úředníky městských úřadů. Avšak s tím podstatným rozdílem, že už nerozhoduje podle své vlastní libovůle či vůle městského zastupitelstva, ale musí se řídit rozhodnutím všech obyvatel obce přijatým na obecním shromáždění.

Stává se pouze vykonavatelem vůle (úkolů) celé obce, řídí se tzv. úkolovaným (imperativním) mandátem. Úkolovaný mandát jasně vymezuje pravomoci toho, komu byl zadán. Kdo jej obdrží, je vlastně prodlouženou rukou těch, co jej zvolili a pověřili, pomyslným mozkiem zůstávají ti, co jej vybrali. To oni rozhodují! Dotyčný nemá tudíž žádné právo jít za rámec tohoto úkolu.

To je zásadní rozdíl mezi dnešním zastupitelským (parlamentárním) politickým systémem a společenskou samosprávou. Zatímco v jedné si zvolený zástupce může po svém zvolení dělat a rozhodovat jak chce, i proti vůli těch, co jej volili a dotyční nemají možnost mu v tom nijak zabránit ani ho odvolat. Proto úkolovaný mandát otevírá zcela nové možnosti a perspektivy.

Vraťme se však k členům obecních rad. Funkce může pravidelně rotovat mezi obyvateli obce a všichni si mohou vyzkoušet, co obnáší tato činnost sloužící pro obecní blaho. Není ovšem na překážku, vyžaduje-li správné plnění úkolovaného mandátu v té které obecní radě nabyté zkušenosti, znalosti a praxi, aby funkci zastávala stejná osoba po delší čas, je-li s ní

obyvatelstvo spokojeno. Obecní rada, ale i dočasné pracovní skupiny na obecních shromážděních pravidelně informují ostatní o své činnosti a postupu prací či o vytčeném projektu. Zde mohou být i dotazováni a kontrolováni. Vyskytnou-li se komplikace či nové skutečnosti, požádají zde shromážděnou obec o rozšíření mandátu či nové, doplněné zadání, aby mohli pokračovat. K informování o své činnosti mohou využít i různá média – obecní noviny, rozhlas, televizi, informační tabule či internet. O způsobu informování rozhodnou lidé na obecním shromáždění.

Z práce ve funkci člena v obecních radách neplynou pochopitelně žádná privilegia a výhody. Tím se zamezí případné korupci a vzniku mocenských center. Za to se dotyčným dostává společenského uznání a respektu. Po dobu výkonu funkce nemusí dotyčný docházet do zaměstnání, jelikož je lepší dělat jednu věc, ale pořádně. Náhradou mu jsou poskytovány veškeré životní prostředky a služby, jako kdyby docházel do své dřívější práce. Pochopitelně je mu dřívější pracovní pozice automaticky podržena, aby ji mohl vykonávat po skončení plnění mandátu.

SOUSEDSKÁ A JINÁ SDRUŽENÍ

Základem společenské samosprávy je volné sdružování, zcela na principu dobrovolnosti a vlastní iniciativy. Volné sdružení je stavební kámen nové společnosti volných a sobě rovných lidských bytostí. Nic nebrání tomu, aby byla vytvářena i další samosprávná a nehierarchická sdružení v rámci obce, ať se týkají správy nebo zájmových činností.

V rámci jednotlivých ulic, bloků ulic, či sousedících domů se mohou utvářet sousedská

sdržení pro zvelebování příbytků a okolí, pro pořádání společných kulturních a vzdělávacích akcí, zábav a komunitních aktivit, které budou rozvíjet přátelské vztahy a komunitní sounáležitost.

Stejně tak mohou lidé rozvinout tisíce různých zájmových volných sdružení; nebudou se muset omezovat starostmi, jestli se na ně sežene potřebný kapitál, když veškeré vyprodukované bohatství a prostředky budou mít ve svém držení, respektive obec a tím i oni samotní. Prostředky na to seženou volně v distribučních centrech nebo dají zakázku podniku, v případě získání prostor navrhnou tento požadavek na obecním shromáždění.

Nebude problém zajistit dostatečné vyžití pro mládež – vlastně pro všechny věkové kategorie – jako je tomu v současnosti. Nebudou omezení pro rozvinutí sportovních sdružení, pro rozvoj kulturního vyžití a umění. Možnosti pro volné sdružování a jejich působnost jsou neomezené a nevyčerpatelné.

CO DĚLAT, KDYŽ JE OBEC VELKÁ?

Mnozí mohou mít pochybnosti: společenská samospráva půjde jistě uskutečnit v malých obcích s nevelkým počtem obyvatel, ale ve velkých to nebude proveditelné, aby se sešly tisíce lidí a společně spolurozhodovali. Co tedy dělat a jak zorganizovat na stejných principech větší obce, města a velkoměsta? Není to žádný problém; využijeme stejné zásady, jako kdybychom praktikovali společenskou samosprávu u malých obcí. Velká města se vlastně stanou propojeným organismem složeným z menších částí – městských čtvrtí či ulic. Jak velká má být autonomní jednotka v rámci větší obce, se bude odvíjet od místních poměrů a geografických podmínek. Bude záležet na dohodě v rámci dané oblasti, každopádně by se to mělo řídit určitými prvky, které obyvatele dané čtvrti či bloků ulic spojují, na čem mají společný zájem, co utváří

komunitního ducha. A tak může autonomní jednotka čítat od tisíc až třeba po deset tisíc obyvatel.

Abychom uvedli konkrétní příklad: vezměme si například město Krupka v Ústeckém kraji. Krupka měla podle statistik necelých 13 000 obyvatel. Jelikož je tato obec rozprostřena na poměrně velkém území, už z přirozenosti se utvořily pomyslně ohraničené městské části: Stará Krupka, Bohosudov, Maršov, Vrchoslav, Hamry, Starý Uncín, sídliště Uncín, Horní Krupka a Fojtovice.

Obyvatelé jednotlivých částí, například staré Krupky spojuje nejen to, že jsou sousedé a denně se setkávají, ale i společný zájem zvelebovat svoji čtvrt a pracovat na jejím rozvoji a zajištění potřebných sociálních služeb, bydlení, infrastruktury atd.

Samozřejmě jednotlivé části vytváří společný organismus s dalšími městskými částmi a vytváří dané město. Mnohé služby a zařízení lidé sdílí a užívají společně, a pociťují, že jsou součástí většího celku. Příkladem může být městská hromadná doprava, městská skládka a recyklovna odpadu, vytápění, solární elektrárna, skladiště životních potřeb, divadlo, kino, komunitní prádelna, vyšší vzdělávací zařízení, sportoviště, nemocnice, domovy seniorů a mládeže a podobně.

Do společného svazku nemůže být samozřejmě žádná městská čtvrť nucena a rozhodnou-li se obyvatelé osamostatnit, je to jejich věc a nesmí jim být v tom nijak bráněno. K čemu také, umělá jednota neposlouží ničemu.

To samé platí v opačném případě, jestli se obyvatelstvo některé menší obce v sousedství

dohodne na svém obecním shromáždění o připojení k větší obci, vyšle delegáty na shromáždění obce, se kterou by se rádo spojilo. Tito přednesou návrh na spojení a nechá se hlasovat. Vyjádří-li se kladně, dojde ke spojení.

Děje se to i nyní, avšak mnohdy je toto spojení nesouměrné a mnohdy jsou odlehlejší a menší části na okraji zájmu investic a upadají, co vyvolává mezi nimi separatistické snahy po osamostatnění. K tomu však nebude ve společenské samosprávě docházet, jelikož budou všechny části rovnocenné a budou mít stejnou možnost na rozhodování a plánování obecního rozvoje.

A tak ve společnosti budoucnosti budeme svědky spíše tendence po slučování, federalizaci, která umožňuje rovnostářskou koordinaci na společných záležitostech a projektech. O federaci a propojení jednotlivých obcí, regionů, zemí a kontinentů budeme obšírněji mluvit v nadcházející kapitole.

Vraťme se však k tomu, jak by fungovala správa a jakým způsobem by se rozhodovalo ve větších obcích či městech. Pochopitelně by byl využit systém obecních shromáždění, jak jsme popsali výše. Jednotlivé části daného města by se scházely na svých sousedských shromážděních, na kterých by se navrhovaly, debatovaly a schvalovaly plány a projekty dané městské části.

Pokud by se jednalo o záležitost týkající se celého města — abychom byli konkrétnější, například rekonstrukce městské nemocnice nebo opravy kanalizační infrastruktury, svolala by se obecná shromáždění ve všech městských částech.

Zde by se na jednotlivých shromážděních prodiskutoval návrh nebo návrhy například opravy městských kanalizací. Tyto návrhy mohou zpracovat jednotlivci, členové obecní rady (zvolené pracovní

skupiny) nebo kolektivy pracovníků některého z podniků, který má opravy tohoto druhu v popisu práce. Přítomní obyvatelé věc prodiskutují a ke konci schválí některý z návrhů (případně zamítnou a pošlou k přepracování na základě vznesených námitek a pozměňovacích podnětů). Tak či tak, poté jednotlivá obecní shromáždění vyberou ze svého středu několik delegátů (tlumočnicků), které vyšlou, aby se neprodleně dostavili na ostatní obecná shromáždění, probíhající souběžně a tlumočili zde své výsledky jednání.

O jednání jednotlivých obecních shromáždění lze průběžně informovat například prostřednictvím moderátorů; když tito získají důležité informace nebo žádosti o přečtení rezoluce či pozměňovacího návrhu jiného shromáždění, toto přednesou svému shromáždění k uvážení.

V průběhu času se může využít moderních technologií. Jednotlivá obecní shromáždění se mohou nahrávat a promítat na velkoplošné obrazovce jako u kina na ostatních shromážděních. Mohou se pomocí internetu propojit, aby bylo vidět výstupy řečníků ze sousedních shromáždění. Technika k tomu existuje a její zdokonalení jen usnadnilo, aby mohla být společnost spravována přímo lidmi zdola.

Pokud se nalezne shoda na všech shromážděních (o čem nijak nepochybujeme, že by se někdo bránil například nutné opravě zastaralé kanalizace), bude se jednat o sladění postupu prací a vytvoření harmonogramu. Začne se s pracemi a o jejich průběhu na schváleném projektu pak informuje k tomu účelu zvolená pracovní skupina nebo členové obecních rad (koordinálního výboru). Pokud se

objeví nespokojenost s dosavadní prací, může jednotlivec či skupina sousedů svolat mimořádné obecní shromáždění, aby problémy projednalo nebo třeba odvolalo a nahradilo dosud pověřené osoby zodpovídající za daný projekt.

BEZPEČNOST A OBRANA OBCE

Vytvoření společenské samosprávy nepřivedí zavedení harmonické společnosti, můžeme mít k tomu nakročeno a výchovou se mnohé neduhy mohou časem zcela vytratit. Proto bude zapotřebí promyslet, co dělat a jak se zařídit, až bude odstraněn stát a jeho represivní aparát. Co dělat až nebude státní policie, soudy, zákony?

V první řadě je třeba zdůraznit, že lidé mají společenské chování, které vyznačuje člověka jako biologický druh; to ono nám pomáhalo přežívat ještě v dobách, než jsme si osvojili oheň a nástroje. A stalo se úspěšnou strategií, společně s rozvojem myšlení a inteligence. Tak jsou mnohé společenské vzorce, morálka, pro nás zcela přirozené a není potřeba žádných zákonů, aby existovaly — nevymizí tím, že zapálíme kus papíru, který nazýváme sbírka zákonů.

Žádný politik ani policista by neudržel společnost pohromadě, i kdyby vydal sebevíc bezcenných nařízení na papíře či v médiích, ani kdyby se policista sebevíc oháněl obuškem! Fungují navzdory zákonům, protože je pospolitost, vzájemnost, solidarita, spolupráce a snaha vycházet spolu pokud možno dobře a v míru, bez násilí, pro náš biologický druh přirozená.

Naopak, vlivem rozdělení společnosti na bohaté a chudé, na vládnoucí a ovládané, s rozvojem dravých sobeckých kapitalistických vztahů založených na soutěži a boji, je přirozená morálka deformovaná a potlačovaná. Proto lze historicky vystopovat vzrůst

násilí a válek s dobou, kdy si několik jedinců uzurpovalo moc, přírodní bohatství a výrobní prostředky jen pro sebe. Tedy s dobou formování prvních států a vznikem soukromého vlastnictví.

Odstraněním ekonomických vztahů, vytvářejících ekonomické nerovnosti a chudobu, vymizí ekonomická kriminalita, která se podílí na většině současných přečinů a překročení zákona, včetně těch násilných. Jestli nebude důvod k tomuto jednání, protože bude blahobyt zabezpečen každému, nebude mít smysl se obohacovat na úkor druhých a závidět, pak většina vymizí.

Asociální, společensky patologické jednání ovšem zcela nevymizí, pořád bude přítomné u nemocných, případně jedinců pod vlivem návykových látek, ve kterých vyvolává agresivní jednání vůči lidem či majetku. Bude to však nepatrný zlomek, se kterým si obec, společenská samospráva, dovede hravě poradit.

Budou-li obyvatelé té které obce pociťovat potřebu zajistit si veřejnou bezpečnost proti lidem s patologickým a agresivním jednáním, stačí o tom diskutovat na obecním shromáždění a přijmout společná opatření.

Mohou navrhnout například zřízení dobrovolných hlídek, ke kterým se může každý zájemce přihlásit s tím, že bude dohlížet na klid a bude ochoten zasáhnout v případě, bude-li některý ze sousedů napaden agresorem nebo jím bude ničen majetek obce či souseda. Obecní shromáždění takovým hlídkám vymezí pravomoci, podle kterých budou v krizové situaci postupovat. Budou odpovědní obecnímu shromáždění a pokud překročí svoje pravomoci

nebo nebude-li obec spokojená s jejich činností, zbaví daného pověřence funkce.

Obecní shromáždění nebo sousedská sdružení mohou sloužit jako mediátoři při řešení případných sousedských sporů. Sousedské roztržky a spory tak budou řešeny na obecních či sousedských shromážděních.

A co v případě, když bude obec, region či země napadena vojensky vnějším agresorem? V takovém případě se bude společenská samospráva bránit a užije všech dostupných prostředků, aby se ubránila.

Historie nám ukazuje, že pokud lidé brání své svobody, své domovy a rodiny, jsou schopni velkých, obětavých činů a odvahy. Dokáží se bít tak zarputile, jak žádný agresor nedovede, a tak jsou schopni odrazit i lépe vyzbrojeného útočníka.

Není k tomu zapotřebí žádného státu, jeho nařízení, generálů a nucených odvodů k vojsku. Lidé sami dobrovolně berou zbraň do ruky a jdou bránit životy své a blízkých. Ukazují nám to příklady dobrovolných milicí za španělské občanské války při obraně proti fašismu nebo dobrovolné milice rudé armády proti bílým, než z obou udělali politikáři a různí vůdci pravidelné armády s disciplínou, vojenským řádem, hodnostmi. To vyvolalo jen demoralizaci bojového ducha, nechut' pokračovat v boji a nechat se buzerovat a střílet do zad od oficírů.

Jak tedy zorganizovat případnou obranu, aby odpovídala duchu společenské samosprávy? Prostě se jen přidržel praktikovaných postupů a principů.

Obranné jednotky (milice) je tudíž potřebné založit na dobrovolnosti a věřte, že dobrovolníků bude v případě potřeby víc, než bude třeba, stačí se podívat do naší historie, kdy v '38. chtěl každý bojeschopný bránit zemi před nacistickou agresí.

Nezavádět žádné hodnosti, všichni si musí být rovni. Pro tvorbu obranné strategie, koordinace bojových akcí ustanovit úkolované delegáty tzv. velitele. Velitelé jednotlivých obranných jednotek jsou voleni přímo mužstvem dané jednotky, tím se zajistí, že se bude těšit respektu a mužstvo za dotyčným půjde.

Co se týče strategie obrany a plánování bojových akcí, bude nejvhodnější zvolit za tímto účelem na obecním shromáždění úkolované delegáty a jejich „obrný štáb“ doplnit volenými veliteli jednotek.

Napadená obec, region či země nezůstane jistě osamocená a přispěchají jí na pomoc ty sousední, se kterými bude moci podle stejného systému úkolovaných delegátů a volených velitelů koordinovat obranu a případný protiútok.

Na udržení obranyschopnosti není potřeba udržovat pravidelnou armádu, je prospěšnější věnovat energii k rozvoji blaha společnosti a zvyšování životní úrovně. Avšak každá obec a federace obcí či krajů by si měla zabezpečit dostatek vojenského zařízení, aby byla v případě nutnosti připravena reagovat.

Dojde-li k napadení, vyhlásit mobilizaci, rozdat zbraně dobrovolníkům z řad obyvatelstva a připravovat se na obranu.

Možná někdo namítne, že obyvatelstvo nebude mít potřebnou přípravu a zkušenosti. Avšak dobrovolníci se mohou průběžně připravovat na školeních a cvičeních. Po tu dobu budou omluveni ze zaměstnání.

Také mládež a další, kteří si našli jako zálibu vojenskou historii a techniku, baví je vojenské

strategie a hry, mohou založit různá zájmová sdružení s podporou obecních samospráv. Mohou získávat průpravu s ovládním bojových prostředků pomocí počítačových simulátorů, ale i cvičení v terénu.

Aby byla zajištěna provozuschopnost těžké techniky a její konzervace, údržba, můžou být v rámci federací založeny pro tento účel vojenská družstva a podniky, které budou pod společnou kontrolou.

FEDERACE OBCÍ A REGIONŮ

Lidská společnost je velice složitá a propletená, nefunguje jako izolovaná skupina nějaké uzavřené obce. Jedná se o soubor obcí, které vytváří organismus. Aby mohla fungovat jedna část tohoto společenského organismu, je potřeba součinnosti všech ostatních orgánů.

Nejedná se jen o jednotlivé obce, ale také o hospodářství. Žádná z obcí není soběstačná sama o sobě a pro blaho všech a zajištění všech výdobytků současné civilizace nutně potřebuje produkty a služby, které na svém území neprodukuje či neposkytuje; na oplátku zase ona poskytuje či produkuje ty, které využívají ostatní obce a jejich obyvatelé.

To z přirozenosti věci nutí jednotlivé obce a regiony k vzájemné spolupráci a koordinaci. Ta však není založena na principu nadřízenosti a podřízenosti, ale na rovnoprávnosti. Obce a regiony k sobě přistupují jako rovnocenní partneři z důvodu vzájemné potřeby a sounáležitosti.

Také ve vztahu mezi obcemi a regiony se postupuje na základě společenské samosprávy. Není zde zapotřebí vytváření mocenských center, jakéhokoli systému zastupitelské vlády a centralismu. Centralismus a stát je nahrazen něčím lepším a

lidem prospěšnějším — federalismem a tedy federací obcí a regionů, takže možnost rozhodovat o chodu společnosti zůstává dole mezi všemi lidmi. Není potřeba zastupitelů a politiků jako v dosavadních krajských magistrátech nebo na národní úrovni v podobě parlamentu, senátu, ministerstev a vlády.

Jak zorganizovat společnost na regionální a národní úrovni, aby byla zachována moc v rukách lidí samotných? Použijeme dosavadní popsané principy načrtnuté v této knize a rozšíříme je stejným způsobem na regiony i celé národní či územní celky. Není se třeba nijak omezovat národním měřítkem. A vlastně lze tímto způsobem obsáhnout celé lidstvo, propojit všechny kontinenty do jedné veliké pospolitě Mezinárodní konfederace.

Pro pořádek a aby nedošlo k mýlce to stručně vysvětlíme. Jak se jednotlivé městské části spojují rovnostářsky do větších měst, tak stejným způsobem se spojí tato okolní města a obce do federací obcí. Abychom byli konkrétní, takové federace obcí můžou a nemusí kopírovat geograficky současné, již existující okresy.

Například tak může již zmiňované město Krupka vytvořit spojením s dalšími sousedními městy a obcemi jako jsou Teplice, Duchcov, Dubí, Chlumeč, Košťany, Osek, Hrob tzv. „Teplickou federaci obcí“ (dnes okres Teplice).

Obdobným způsobem si vytvoří vzdálenější obce své vlastní federace obcí, jako Ústecká federace, Děčínská federace a Lounská federace. Ty se pak pro vzájemnou spolupráci a koordinaci spojí do regionální federace — nazveme ji například pracovně „Severočeská / Ústecká regionální federace“. Jak již bylo naznačeno, mohou i nemusí; bude záležet na

rozhodnutí lidí, jestli chtějí kopírovat současné existující kraje. V tomto případě Ústecký kraj. Podle stejného klíče budou postupovat i ostatní regiony a tak vznikne síť regionálních federací, ty se pak mohou podle potřeby sdružit do národních federací. Může vzniknout třeba „Československá federace“ a podobně.

Tyto federace se utváří kvůli tomu, co jsme již nastínili – pro rozvoj spolupráce a zkoordinování hospodářství – produkce i konzumu výrobků, služeb, technologií a infrastruktury. Kvůli práci na společných nadregionálních projektech, například výstavbě rychlostní železniční sítě, sjednocení vysokoškolského vzdělávacího systému či propojení zdravotní péče, tvorbě specializovaných lékařských center, vědeckých a výzkumných pracovišť a podobně. Bude-li třeba, lze takto řešit společnou obranu atd.

MÍSTO CENTRÁLNÍ VLÁDY SYSTÉM DELEGÁTŮ A REFEREND

Dobře, centrální vláda je škodlivá a jedná proti vůli a zájmům lidí, stává se zbytečnou, když, jak jsme postupně ukázali, si mohou lidé vládnout sami prostřednictvím společenské samosprávy. Jak tedy na to, aby rozhodování zůstalo dole u každého jednoho z nás a zároveň, abychom se mohli podílet na rozhodnutích přesahujících hranice našich obcí?

V první řadě je třeba zdůraznit, že i v tomto případě zůstane místem, kde budou přijímat rozhodnutí o regionálních či národních záležitostech právě obecní shromáždění, svolané pro ten konkrétní účel. Průběh bude totožný jako při řešení obecních záležitostí.

Také v tomto případě se lze v předstihu domluvit a svolat obecní shromáždění na stejný den a hodinu, aby probíhala souběžně na celém území dané federace. Může se tak dobrat výsledku během

jednoho dne, dojde-li k vzájemné dohodě v navrhované záležitosti. Pro rychlé rozhodování mohou dobře posloužit také referenda, která lze vyhlásit a nechat proběhnout během krátké doby, nebude-li již na překážku státní byrokracie. Také v tomto případě lze využít moderních informačních technologií a pomocí internetu realizovat rychlá interaktivní referenda a různé ankety. Stačí vytvořit vhodnou aplikaci a registraci pro každého účastníka, aby nedocházelo k případnému zneužití. Pro starší osoby pak vytvořit referendová místa, kam si mohou dojít a odhlasovat s pomocí dobrovolníků, kteří jim budou nápomocni, nebo je tito mohou obejít v jejich bydlištích. K tomuto účelu by šlo využít i pracovníků pošt.

Možná někteří namítnou, že takový proces může být příliš zdoluhavý. Avšak když se podíváme na rozhodování dnešních parlamentů, krajských či národních vlád a vidíme, jak dlouhé měsíce jim trvá než se dohodnou a další měsíce uplynou, než zákon či nařízení zavedou v platnost. Pak musí každý uznat, že se společenskou samosprávou tento proces v důsledku značně urychlí.

Navíc se začnou řešit skutečné a palčivé problémy a potřeby lidí, a skutečně se vyřeší, protože bude v zájmu všech zainteresovaných, aby se věci hnuly kupředu a neodkladně. Nikdo jiný než my sami nemůže znát lépe naše tužby a potřeby, a taky nikdo jiný než zase jen my sami je dokážeme vyřešit a uvést v praxi.

To žádný politik odtržený od reálného světa běžných lidí nemůže pochopit; ten opojen nabytou mocí a bohatstvím hledí především na to, jak si je udržet a vyjít vstříc těm, kteří řídí ekonomiku země.

Zastupitelský vládní systém i s parlamenty je jen zástěrkou pro udržení společenského systému založeného na ekonomické nerovnosti, pro vznik sociálně rozdělené společnosti, ve které 1 procento vlastní pohádkové bohatství a veškeré výrobní prostředky a nutný kapitál, zatímco většina oněch 99 % společnosti je nucena nabízet svůj čas, schopnosti a energii těm bohatým. Za vykonanou práci dostanou jen zlomek toho, co svou činností vyprodukovali. Tak vznikají různé společenské třídy, společnost je třídně rozdělená a přináší s sebou všechny dnešní neduhy, nespravedlnosti a problémy.

Jak bude vypadat ekonomická stránka, výrobní a vlastnické vztahy ve společenské samosprávě? Jak je zapotřebí vše zařídit, aby společenská samospráva fungovala, prosperovala a zdárně se rozvíjela? Již jsme to naznačili, musí být ustanovena a zařízená výrobní samospráva. Pojďme si ji přiblížit.

VÝROBNÍ SAMOSPRÁVA

Výrobní samospráva je nutnou podmínkou společenské samosprávy. Jedno bez druhého by bylo jen pochybnou výsadou. Není možné chtít spravovat své obce na principu přímé demokracie a pak ráno vstát a jít do práce, kde rozhoduje vlastník či šéf, kde nemáme jakoukoli možnost rozhodovat o chodu svého zaměstnání a o rozdělení bohatství vzniklého naší prací.

Obecní samospráva by nemohla reálně fungovat, pokud by neměla pevný ekonomický základ, pomocí kterého by mohla uskutečňovat své projekty a zajišťovat chod obce.

Co je myšleno výrobní samosprávou? Jedná se o to, že veškeré podniky budou pod správou těch, kteří v nich pracují. Budou pod plnou kontrolou zaměstnanců, nebude už zde šéfů ani manažerů,

vztahu podřízených a nadřízených, všichni si budou rovni.

Že to není možné, aby byla zaměstnání řízena samotnými zaměstnanci? Již dnes fungují mnohé podniky bez šéfů pod správou pracujících například v Argentině, třeba samosprávná keramička Zanon. Ta pod kontrolou zaměstnanců a bez šéfů funguje přes dvacet let! To vyvrací všechny protiargumenty, týkající se možností a schopností řadových zaměstnanců, že by neměli být schopni spravovat svá pracoviště. Navíc historie nám nabízí bezpočet dalších příkladů mimo těch uvedených, které naše tvrzení potvrzují.

A jak by tedy fungovaly výrobní samosprávy? Úplně stejným způsobem jako obecní samosprávy. Pojďme si to podrobněji přiblížit, aby nedošlo k nedorozumění.

Každý podnik, ať již vyrábějící určité produkty, pěstující plodiny či zajišťující nějakou službu, bude pod správou lidí, kteří v ní pracují. Samozřejmě si každý může založit svoji vlastní živnost či dílnu a pracovat v ní sám, případně se s dalšími samostatně činnými spojit do volných cechů nebo sdružení. Podmínkou však bude, aby byl zrušen námezdní systém. Nikdo nebude v podřízeném vztahu zaměstnavatele a zaměstnance.

Ve výrobní samosprávě je každý rovnocenným spolupracovníkem se všemi právy i povinnostmi. Podnik, ať už jakkoli velký, je řízen všemi zaměstnanci bez rozdílu; nezáleží, jestli zastávají post inženýra, dělníka či úklidové služby, všichni jsou důležití, aby podnik dobře fungoval. Postupuje se zcela podle společenské samosprávy. Rozhoduje se na podnikovém shromáždění.

PODNIKOVÉ SHROMÁŽDĚNÍ

Rozhodovacím orgánem, který nahradil vedení firmy dřívějšíka, je nyní podnikové shromáždění. Toho se účastní všichni pracovníci, dobrovolně, pokud mají zájem, nikdo není nucen. Podniková shromáždění se konají podle vzájemné domluvy, postačí jednou měsíčně. Na tomto se hodnotí práce podniku za uplynulý měsíc, naplánuje se práce na měsíc příští a řeší se veškerá agenda, týkající se daného závodu.

Svolání shromáždění je oznámeno například vyvěšením plakátu s datem a místem, kde se bude konat. Koná se během pracovní doby; probíhá-li směnný provoz, nalezne se termín vyhovující všem. Kde jinde než v místě zaměstnání a jestli podnik nemá vhodné prostory, propůjčí si od obce třeba divadlo či zasedací sál.

Také zde se zvolí moderátor či moderátoři a zapisovatel. Moderátor řídí průběh zasedání, vyvolává přihlášené do diskuse a postupuje podle agendy (programu), navržené shromážděnými zaměstnanci. Každý má možnost navrhnout bod podle své libovůle.

Na podnikovém shromáždění jsou pověřenými kolegy předneseny statistiky a výsledky produkce, objednávek a zakázek, na základě kterých se plánuje činnost pro další měsíc či kvartál. Rozděluje se práce a její rozvržení.

Jednou za rok či půlrok se konají výroční podniková shromáždění, tzv. valné hromady, na kterých se hodnotí celoroční fungování a diskutuje se nad dalším rozvojem podniku. Mohou na sebe brát i podobu slavnosti, oslavy celoroční práce.

Na podnikovém shromáždění se kromě již zmíněného volí případní úkolování delegáti, kteří vytváří pracovní skupiny s pověřenou agendou. Může se tak

například zvolit administrativní pracovní skupina, která po dobu pověřeného mandátu vyřizuje administrativu podniku za všechny zaměstnance, vede statistiky a podobně. Podnikové shromáždění si volí i úkolovaného delegáta či delegáty, tzv. podnikové důvěrníky, kteří jsou pověřeni jednáním s obecními samosprávami, mají za úkol komunikovat s ostatními podniky, zastupovat svůj podnik a tlumočit rozhodnutí zaměstnanců ve výrobních a spotřebních syndikátech.

Dále pak ze svého středu zaměstnanci volí tzv. podnikové jednatele, kteří mají za úkol vyřizovat objednávky spotřebitelů. Tedy přijímat objednávky, vyřídít je a postarat se o jejich expedici a vést samozřejmě evidenci. Vyřizují také případné vzdálenější objednávky, přeposlané od spotřebních syndikátů či případných průmyslových federací. Zkrátka — jednatele vyřizují zakázky příšle od spotřebitelů a produkty či služby směřující ven z podniku.

Úkolování delegáti, tzv. podnikové důvěrníci, slouží jako spojka, prodloužená ruka všech zaměstnanců při jednání s obcí, ostatními podniky či průmyslovými federacemi. Rozvoj spolupráce mezi podniky v rámci výrobních syndikátů koordinují rovněž v součinnosti s vědeckými, výzkumnými a technologickými centry. Dojednávají na podnikových shromážděných domluvené technické detaily související s výrobou a provozem podniku. V rámci obce řeší možné nabídky práce, zakázky pro obec a sousedství, případné dodávky produktů a služeb do spotřebních center, které obce zaštiťují a provozují. Zároveň zajišťují dodávky energií, surovin či meziproduktů potřebných pro chod podniku a také expedici a sladění zakázek pro navazující

podniky, a to buď přímo kontaktem s daným a nasmlouvaným podnikem, nebo prostřednictvím průmyslové federace.

Delegáti mohou dostat od zaměstnanců pověření k uzavírání dodavatelských a expedičních smluv na zakázky a tak pomocí oboustranných smluv mezi samosprávnými podniky dosáhnout plynulosti a pravidelnosti v zakázkách a dodávkách, i co se týče odbytu. Každou uzavřenou smlouvu musí posléze schválit všichni zaměstnanci na podnikovém shromáždění.

Tito delegáti jednají podle zadání úkolů a pověření, které jim byly dány na podnikovém shromáždění. Také oni mohou být kdykoli odvolatelní, neplní-li zadání jim svěřená. Pokud je možnost a zájem, funkce delegátů koluje mezi celým osazenstvem.

Podle toho, kolik času delegát stráví plněním práce související se zvolenou funkcí, je z pracovního procesu uvolněn, nebo je mu přiměřeně zkrácen. Dalších výhod nepobírá, je to práce jako každá jiná.

Vědecká a technologická centra fungují taktéž jako výrobní družstva, která sdružují duševně pracující těchto oborů. Také tato výzkumná centra se federalisticky sdružují, aby si mohla vyměňovat informace a společně pracovat na vytyčených projektech a rozvoji technologií a vynálezů. Větší podniky si taková centra mohou vytvářet pro sebe, stejně tak mohou být vytvářena na středních a vysokých školách. Obdobně je tomu přece i dnes.

KAŽDODENNÍ PRACOVNÍ PORADY

Rozhodování v podniku samozřejmě neprobíhá jen jednou do měsíce, ale neustále. Na začátku pracovní směny se sejdou buďto všichni zaměstnanci, nebo jednotlivé úseky podniku na pracovních poradách, aby si rozvrhli pracovní náplň pro zbytek dne či

týdne, rozdělili práci a probrali všechny aktuality, týkající se výroby. U větších podniků se k takovým pracovním poradám schází dílny a úseky, na které se zaměstnanci případně rozdělí.

Práce v podniku je dobrovolná, nově příchozí je přijat na podnikové schůzi, pokud souhlasí s dohodnutými pravidly a podepíše tzv. „pracovní dohodu“. Naopak, zaměstnanec může být z podniku vyloučen, nedodrží-li stanovená pravidla a hrubě je porušuje, například neplněním stanovené pracovní činnosti nebo absencí na pracovišti. Pověřinou bude stačit varování a domluva kolegů. Pokud není dotyčný spokojen, může kdykoliv pracovní vztah rozvázat a najít si jiný podnik, který mu lépe vyhovuje.

Obsah pracovní dohody, která stanovuje pravidla, tedy práva a povinnosti zaměstnanců, společně schvalují všichni zaměstnanci daného podniku na podnikovém shromáždění a podle aktuálních potřeb ji je možné měnit. Není však možné na ní nahlížet jako na dřívější zaměstnanecké smlouvy za námezdního systému. Tato pracovní dohoda je totiž volnou smlouvou, ujednanou společně zaměstnanci, tedy lidmi mezi sebou rovnými, nikoliv jako dříve, kdy mezi zaměstnanci a vedením/majitelem podniku byl nerovný vztah a zaměstnanci měli pramálo možností do podoby takové pracovní smlouvy mluvit, natož ji vytvářet.

Nabytá pracovní dohoda může sloužit (avšak nemusí), jako „vstupenka“ k čerpání všech výhod člena společenské samosprávy — od pořízení potravin a základních životních potřeb, služeb, energií, bydlení či pozemků. Možná se stane nezbytnou v prvních letech existence

takové společnosti, než se ustálí a harmonizuje. Většina pracujících ji však potřebovat nebude; jestli ji však budou chtít jako prostředek sebeobrany před tzv. „ulejváky“, je to zřejmě jediné možné řešení tohoto neudu, který má svůj původ v současné odcizené práci a kapitalistických vztazích obecně. A je jasné, že jejím odstraněním nezmizí zcela a okamžitě. Vše chce svůj čas, než někteří překonají pokřivené návyky současné zkažené morálky.

VÝROBNÍ SYNDIKÁTY

Hospodářství dnešní společnosti je provázaný a složitý organismus. Jedna výroba navazuje na druhou nebo svojí činností doplňuje jiný podnik. Součinností několika podniků vzniká výsledný produkt nebo je poskytována dána služba.

A tak stejně jako v případě obcí i zde je nutné vytvářet profesní syndikáty podniků a průmyslové výrobní syndikáty. Jedná se vlastně o obdobu federací obcí a federací regionů či národních federací. Pomocí výrobních syndikátů a průmyslových výrobních syndikátů je řešena mezipodniková spolupráce a koordinace činnosti jejich ekonomické aktivity.

Pomocí syndikátů jednotlivé podniky řeší dodávky surovin, meziproductů, dílů a služeb pro zajištění chodu svého podniku. A obráceně zase svoje meziproducty či služby posílají k finalizaci dalším podnikům.

Komunikaci mezi podniky v rámci výrobních a průmyslových syndikátů vyřizují k tomuto účelu zvolení úkolování delegáti — podnikový jednatelé. Není to žádná novinka, obdobně fungují již dnes manažeři a pověření zástupci firem, podstatným rozdílem je však to, že zatímco dnes jednají podle zadání vlastníků či vedení, ve společenské samosprávě budou jednat na základě pověření všech

zaměstnanců a na jejich popud. Velkou pomocí jsou současné moderní technologie, které umožňují jednání pomocí on-line konferencí, urychlují komunikaci, sběr dat a statistik a velice usnadňují vyhodnocovat potřeby produkce a spotřeby.

Zmiňovali jsme, že již dnes existují podniky bez šéfů pod přímou kontrolou zaměstnanců, historie nám zase dokládá, že pracující lidé byli schopni zajistit chod a řízení průmyslu a služeb vlastními silami, pomocí syndikátů — odborových svazů zaměstnanců. Příkladem může být období španělské revoluce v oblastech pod kontrolou anarchosyndikalistických odborů CNT ve 30. letech 20. století.

Pro potřeby sladění výroby na místní, regionální či krajské úrovni si mohou podniky v rámci výrobních syndikátů vytvářet stále pracovní skupiny, tzv. rady syndikátů. Do rady syndikátů vysílají jednotlivé podniky své delegáty, tj. podnikové jednatele vzešlé z voleb na jednotlivých podnikových shromážděních zaměstnanců.

Stejně tak pro sladění výroby a koordinaci na národní úrovni výrobní syndikáty utvoří tzv. národní výrobní syndikáty (národní federace syndikátů). Na mezinárodní úrovni se postupuje obdobně; na principu federalismu k ustanovení například evropské federace syndikátů, či přímo mezinárodní (světové) federace syndikátů. Taktéž tyto federace syndikátů si mohou utvářet — a bylo by to velice prospěšné — stále pracovní skupiny, tzv. syndikátní rady, z řad volených úkolovaných delegátů vyslaných z podnikových shromáždění. Komunikovat a přijímat návrhy řešení v rámci rad syndikátů (na všech

úrovních) mohou jednotliví delegáti, podnikoví jednatelé, nejen osobně na konferencích k tomu svolávaných, ale hlavně pomocí online konferencí, internetových fór a mailinglistů, tedy tak, jak to v podnicích praktikují již dnes a mnozí zaměstnanci to již mají zažité.

O průběhu a hlavně výsledcích jednání rad syndikátů informují podnikoví jednatelé ostatní kolegy na podnikových shromážděních, která posléze dávají souhlas k návrhům rad syndikátů, případně dávají dobrozdání k postupu vyjednávání podnikových jednatelů jménem osazenstva podniku v radách syndikátů. V každém případě, jak jsme již několikrát naznačili, přichází rozhodování zdola, od členské základny, v tomto případě přímo od zaměstnanců, producentů.

SPOTŘEBNÍ SYNDIKÁTY

Společenská samospráva musí též zajistit spravedlivé přerozdělování vyprodukovaných výrobků a poskytování nejrůznějších služeb.

Každý z nás není jen obyvatelem té které obce a výrobcem, ale také spotřebitelem. Za práci jím vykonanou má neupíratelné právo na svobodné užívání všech výhod členství v tomto společenství, tedy všech dostupných prostředků a služeb. Proto každý z nás pracuje; rčení „bez práce nejsou koláče“ platí i dnes. Avšak pracujeme, abychom zajistili blahobyt sobě a svým rodinám, nikoliv proto, abychom třeli bídu a rozmnožovali bohatství několika vlastníků na úkor nás samotných, jak tomu bývalo dříve za kapitalistických vztahů.

Společenská samospráva jde ovšem ještě dál. Každý její člen se sdružuje také v rámci spotřebních syndikátů, aby měl možnost přímo určovat, co a v jakém množství se má vyrábět a poskytovat za služby.

Dnes určuje výrobu a následnou spotřebu údajně neviditelná ruka volného trhu; my této pohádce nevěříme, naopak, je určována bohatými vlastníky, akcionáři a jim sloužícími manažerskými a expertními skupinami, ty však zohledňují především zvýšení zisku a neohlíží se na potřeby společnosti, tedy spotřebitelů, natož producentů.

Tomu odpovídá i kvalita a dostupnost nabízených služeb a výrobků. Stačí se podívat na dnešní potraviny: ty zdravé, vypěstované podle zásad ekologického zemědělství, jsou luxusním zbožím dostupným bohatým a části producentů s lepším postavením, zatímco většina společnosti je záměrně nucena spotřebovávat nekvalitní, ošizené a nezdravé potraviny, avšak levné a dostupné.

Tak by to v žádném případě nemělo být. Proč taky, že jo? Ve společenské samosprávě bude mít každý člen společnosti právo určovat své potřeby. To on si stanoví kvantitu i kvalitu produktů i služeb s přihlédnutím na momentální možnosti hospodářství.

Pro tyto potřeby budou založeny spotřební syndikáty. Mohou být založeny jako dobrovolná sdružení, členem se může stát každý člen společnosti. Fungování spotřebních syndikátů mohou obstarávat dobrovolníci nebo úkolování delegáti vzeší z voleb na obecních a podnikových shromážděních.

Spotřební syndikáty založí místní organizace/odbočky (kanceláře) v jednotlivých obcích. Na federalistickém principu vytvoří regionální, národní a mezinárodní federace s příslušnými úřadovny/centry. Tato centra budou shromažďovat požadavky a statistiky spotřeby, které pak budou sdílet s federacemi

výrobních a průmyslových syndikátů a dodávat data i objednávky pro jednotlivé obory a podniky.

Místní kanceláře mohou na základě potřeb lidí v obci přeposlat požadavky tamním podnikům a následně dalším v regionální federaci, aby se nejdříve využívaly lokální zdroje. Bude to mít příznivý dopad na rozvoj místní produkce a zároveň to bude ohleduplné k životnímu prostředí. Základem bude využívat místní zdroje a až když místní hospodářství nebude schopno tyto požadavky uspokojit, obrátit se dál. To má i další pozitivní dopad – národní a mezinárodní spotřební syndikáty nebudou přehlceny a budou vyřizovat pouze požadavky, které není možné zajistit lokální cestou.

Pro hladké zajištění komunikace mezi místními spotřebními syndikáty a jednotlivými podniky budou, jak již bylo zmíněno, na podnikových shromážděních voleni delegáti, tzv. podnikoví jednatele. Za spotřebitele budou voleni delegáti na obecních shromážděních. Prostřednictvím jejich součinnosti pak bude možné rychle a pružně reagovat na měnící se spotřební požadavky místního obyvatelstva. Konečně to budou lidé sami, kdo si bude moci určovat svoji spotřebu a konkretizovat ji do nejmenších detailů.

Také zde budou pro harmonizaci a pružnost vztahu výroby a spotřeby využity moderní informační technologie. Prostřednictvím k tomuto účelu vytvořených aplikací bude moci každý obyvatel obce z pohodlí domova uvádět své požadavky na vybrané produkty a služby. V podstatě využije podoby dnešních e-shopů, kdy si u jednotlivých podniků prostě a jednoduše daný produkt či případně službu online objedná. Nenajde-li, co potřebuje v místních či regionálních podnicích, obrátí se na místní kancelář spotřebního syndikátu nebo přímo osloví průmyslové výrobní syndikáty a zadá jim poptávku na vybraný produkt či službu.

DISTRIBUČNÍ CENTRA A CENTRA SLUŽEB

Obce budou zřizovateli a provozovateli distribučních center a center služeb – míst dnešních obchodů a obchodních center, které poskytují jak produkty, tak rozličné služby.

Některé specializované místní podniky si mohou distribuci svých produktů a služeb zajišťovat samozřejmě sami s posvěcením obce. Například zemědělská družstva a podniky zabývající se potravinami si při výrobě otevřou rovnou distribuční místa, ze kterých si budou místní obyvatelé zboží přímo odebírat. Stejně tak učiní podniky zabývající se službami – od hoteliérství, stravování, po různé řemeslné dílny atd. Dtto osoby samostatně provozující živnosti (kadeřník, obvodní lékař, zahradní designér a podobně).

Obci tímto odpadnou značné starosti a bude muset prostřednictvím distribučních center zajišťovat jen nabídku produktů a služeb, které místní ekonomika není schopna poskytnout, anebo poskytnout v dostačující míře.

Distribuční centra budou obcí zřízená spotřební družstva, kterých zaměstnanci budou družstva spravovat taktéž samosprávně, ale zároveň budou pod kontrolou obecních shromáždění a jim také zodpovědná za svoji činnost. Bude-li nespokojenost s prací některých zaměstnanců distribučních center, bude se to řešit prvně v rámci podnikového shromáždění, pak případně na obecním shromáždění, kde lidé budou mít pravomoc nesvědomité pracovníky vyloučit.

Distribuční centra si ze svého středu taktéž zvolí úkolované delegáty – podnikové jednatele, kteří budou řešit komunikaci a objednávky s jednotlivými podniky či

výrobními syndikáty a součinně spolupracovat se spotřebními syndikáty.

Každý člen společenské samosprávy bude mít nárok spotřebovat podle svých potřeb a to zcela zdarma, bez využívání peněz, poukázek atd. Bude to z toho prostého důvodu, že i on svojí prací (duševní či manuální) přispívá k uspokojování potřeb společnosti jako celku. A každá z nich je důležitá a proto ji nelze vyměřovat a činit v ní rozdíly.

Distribuční centra, která obec zřizuje jako spotřební družstva, mohou vypadat jako menší obchody, například dnešní večerky s potravinami a základními potřebami pro domácnost. Jelikož již nepůjde o generaci zisku, ale o uspokojování potřeb místních obyvatel, budou moci vzniknout i v té nejzapadlejší obci. Případně může obec zajistit rozvážkový obchod, například po dohodě se sousední obcí, která takové distribuční centrum otevřené má a je ochotná takto vypomoci.

Stejně tak obec zřídí velká obchodní centra a sklady, taktéž jako spotřební družstva. V podstatě bude moci využít prostory těch stávajících, případně je přebudovat a upravit, časem přestěhovat a podobně, aby lépe vyhovovaly potřebám.

Pokud v obci nebudou podniky nebo živnostníci a veřejnosti bude taková obslužnost chybět, může tam tato ustavit různá centra služeb, například kadeřnictví, veterinární stanice... Rovněž může obec založit centra mládeže (například jako současné domy dětí a mládeže), centra pro seniory, kina, divadla, poradny a podobně, jestli to neudělají z vlastní iniciativy někteří obyvatelé sami (co je více než pravděpodobné, že tak učiní).

Každý takový podnik, vedený jako spotřební družstvo, bude spravován těmi, kteří v nich pracují a zajišťují jejich provoz. Fungovat budou stejně, jak

jsme popsali u výrobních samospráv, s tím dodatkem, že k jejich činnosti budou moci promlouvat také ostatní obyvatelé obce na obecních shromážděních. Zaměstnanci pracovních center si na podnikových shromážděních rozdělí a určí práci, tj. kdo například v případě obchodního domu bude zajišťovat zásobování, administraci (účetnictví), přímý prodej či služby, doplňování zboží, úklid a údržbu budovy.

CO S NEOBLÍBENÝMI PROFESEMI?

Pokud ve společenské samosprávě bude moci každý obyvatel či obywatelka najít uplatnění v takových profesních oborech, které dotyčného baví a naplňují (v co upřímně doufáme), může se stát, že v některých pracovních oborech se nebude dostávat pracovních sil.

Pravděpodobně se bude jednat o zaměstnání, která i dnes nejsou nijak oblíbená, povětšinou špatně placená a podřadná. Nemůžeme mít nikomu za zlé, že je nebude chtít vykonávat, sami bychom nechtěli. Proč bychom tedy měli někoho jiného k tomu nutit? Co s tím? Ať chceme či nechceme, i tyto pracovní činnosti jsou pro chod společnosti nezbytné. Může se jednat o různé práce spojené s úklidem v ulicích měst nebo podnicích. Jestli se nenajde nikdo, kdo by je vykonával jako hlavní pracovní činnost, musí se rozdělit mezi všechny zúčastněné, obyvatele dané obce v případě obecní samosprávy či zaměstnance daného podniku. Vše se dá řešit, úklidové práce spojit se zábavou, nebo v rámci výuky zapojit mládež. Vždy však bude záležet na vzájemné domluvě mezi námi samotnými.

Podoba mnohých dosavadních prací a pracovišť se zásadně přemění se změnou nastavení

ekonomiky k službě společnosti, protože dnes je vše podřízeno maximalizaci zisků vlastníků. Potřebná modernizace výrobních procesů a zařízení by stála příliš mnoho investic, přitom zaměstnavatele nijak netrápí, v jakém prostředí zaměstnanci pracují a že je kvůli zastaralému zařízení zbytečně namáhavá či zdoluhavá; je totiž „ruce ani záda nebolí“. Vše se totiž podřizuje mamonu peněz, nikoliv pro ulehčení pracovníkům.

A tak v podnicích spravovaných přímo zaměstnanci můžeme očekávat velké změny. Zvelebí si svoje pracovní prostředí, pustí se do modernizace výrobních prostředků. Práce se stane nejen příjemnou, ale bude se také stále více usnadňovat. Proč se zbytečně dřít, když máme ve svých rukou změnit věci k lepšímu? A máme k tomu veškeré prostředky, abychom to svým úsilím provedli.

ZKRÁCENÍ PRÁCOVNÍ DOBY

Obrovskou výhodou společenské samosprávy, která zasáhne naše osvobozená zaměstnání, bude značné zkrácení pracovní doby!

Proč tomu tak bude, podrobněji vysvětlujeme v kapitole věnující se ekonomice. Dle propočtů dřívějších myslitelů, jakým byl například Petr Kropotkin, který se tímto tématem také zabýval, se došlo k závěru, že by se mohla zkrátit pracovní doba na čtyři hodiny denně, tedy dvacet hodin týdně. Tudíž aby se zkrátila jen na dobu nutnou pro zajištění všech potřeb společnosti.

To by znamenalo, že kromě osmi hodin spánku nám pořád zůstane dalších dvanáct hodin volného času, který budeme moci strávit se svou rodinou, přáteli a blízkými. Budeme mít dostatek času na své záliby a třeba na další osobní zdokonalování a vzdělávání se. Zároveň každému zbude dost volného času, aby se mohl zúčastnit rozhodovacích procesů obce,

podílet se na samosprávě a dobrovolných nebo delegátských funkcích.

Kde se ale vezmou kapacity na zkrácení pracovní doby? Jak se ušetří čas a práce, aby mohl každý pracovat pouze čtyři hodiny? Musíme si v první řadě uvědomit, že tu už nebudou nezaměstnaní, vyloučení z práce, jak je tomu dnes, kdy je tento stav výhodný a vytvářený uměle podnikateli. Státisíce lidí, kteří dnes trpí nezaměstnaností a z toho plynoucí existenční nouzí, naleznou uplatnění a budou se moci zapojit do tvorby společného bohatství.

Odstraněním státního zřízení a jeho nahrazením společenskou samosprávou, nebude třeba zajišťovat jeho byrokratický a represivní aparát. Státisíce lidí, kteří se dnes věnují nudnému a umrtvujícímu papírování a úředničení, po krátké rekvalifikaci (bude-li vůbec zapotřebí) naleznou uplatnění v pracovních činnostech prospěšných společnosti, budou prací utvářet skutečně hodnoty pro rozšíření blahobytu celé obce.

Podobně budou moci být uvolněny tisíce pracovních míst sloužících k byrokratickému chodu firem, které jsou neproduktivní a nadbytečné. Všimavější pozorovatel již jistě zaznamenal, že v současném stavu v mnohých firmách působí na jednoho fyzicky pracujícího (továrního dělníka) i tři další, tzv. kancelářští zaměstnanci. Přitom je dokázané z minulosti, že dříve tomu bylo naopak a podniková administrativa přesto fungovala. Zkrácení pracovní doby umožní také rozvoj a uplatnění nových technologií a pracovních postupů, které už nebudou sloužit k tomu, aby rozšířily armádu nezaměstnaných a zvýšily zisky vlastníků, ale k usnadnění práce.

ROVNOSTÁŘSKÉ HOSPODÁŘSTVÍ

Jak již bylo na několika místech naznačeno a z logiky věci vyplývá, reorganizace společnosti směrem ke stavu, kde lidé přímo rozhodují o chodu obcí, zaměstnání a určují výrobu i spotřebu, je nezbytné společenskou změnou změnit i vlastnické vztahy a nastavení ekonomiky tak, aby byla sociálně spravedlivá a rovnostářská, aby nemohly vznikat sociální rozdíly a nerovnosti. Aby si skutečně všichni lidé byli rovni, nejen co se týče rozhodování o svých životech, ale i jejich kvalitou.

Protože jedině tehdy, kdy si budou lidé skutečně rovni v ekonomickém postavení, pokud nebude bohatých a chudých, může být docíleno společnosti, kde si lidé mohou vládnout sami. Dosáhnout blahobytu pro všechny a tím i harmonické společnosti.

Není možné, aby fungovala společnost založená na přímé demokracii či společenské samosprávě a zároveň byl zachován stav, kdy 1 % lidstva vlastní skoro veškeré bohatství, výrobní prostředky a přírodní zdroje, zatímco ta druhá, ta absolutní většina je postrádala a byla o ně okradena; jinak dnešní vlastnický poměr nelze nazvat.

Při vytváření společenské samosprávy musíme jít do důsledku a obsáhnout všechny aspekty lidské společnosti a její organizace a vztahů uvnitř ní. Přímá demokracie nemůže fungovat pouze v obcích, tedy jen v politické rovině; musí obsáhnout i pracoviště a produkci jako takovou.

Vlastnictví a jeho soustředění do rukou úzké skupiny lidí, již zmiňovaného jednoho procenta, znamená to, že skutečná moc a možnost rozhodovat o chodu společnosti a hospodářství je v jejich rukou a neexistují žádné reálné mechanismy, aby tomu mohlo být jinak, ať si to sebevíc nalháváme a jsme o

tom každodenně přesvědčování obhájci stávajícího společenského zřízení. Není divu, že nám to tvrdí, oni z něj profitují a kdyby tvrdili opak, stali by se vlastními hrobníky.

Proto také budou tvrdit, že jiná organizace společnosti není možná! Tvrdit, že zastupitelská (parlamentní) demokracie je nejlepší možné společenské zřízení, jakého jde dosáhnout. Strašit státně socialistickým zřízením a diktátorskými režimy vlády.

Ukázali jsme si však, že je možná i třetí, svobodná cesta, uplatňující participaci celé společnosti.

V každém případě jde však v zastupitelské demokracii jen o nahazení iluze, že lidé vládnou a rozhodují, vidíme však, že demokracie je zde jen zástěrkou pro kapitalistické výrobní a vlastnické vztahy, výhodné jen pro úzkou část té privilegované menšiny společnosti. Bublina o demokracii a svobodě splaskla a mizí jako pára pod hrncem.

KAŽDÝ PODLE SVÝCH MOŽNOSTÍ, KAŽDÉMU PODLE JEHO POTŘEB

Jestli chceme společnost skutečně si rovných lidí, pak musíme ekonomické vztahy položit na těchto základech: každý podle svých možností, každému podle jeho potřeb!

Jak tomu máme rozumět? Co znamená „každý podle svých možností“?

A zároveň dodáme „podle svých schopností“. Myšleno tím je, že každý průceschopný člen společnosti se podílí svojí pracovní činností na vzniku veškerého bohatství společnosti. Nezáleží, jestli se jedná o práci intelektuální nebo manuální, každá z nich je důležitá.

Každá z těchto prací či služeb vytváří svým dílem ucelenou mozaiku. Každá slouží k uspokojení lidských potřeb. Když to zjednodušíme, tak intelektuální pracovníci potřebují výsledky práce manuálních pracovníků a obráceně. Jeden bez druhého se nemohou těšit blahobytu.

Každá práce je důležitá a svého úplného významu nabývá až teprve jako celek, není možné proto říct, že jedna stojí nad druhou, že je jedna cennější než druhá a měla by být lépe hodnocena. Není ani možné vyměřovat její skutečnou hodnotu pro společnost, tak aby jiná nebyla podhodnocena. Děje se tak nyní a proto vznikají nespravedlnosti a nerovnosti, které chceme odstranit.

Proto ve společenské samosprávě není zapotřebí ohodnocování vykonané práce mzdou. Není zapotřebí peněz, pracovních poukázek či kreditů.

To vše bylo vytvořeno pouze proto, aby zaměstnavatel, vlastník kapitálu mohl zaměstnance oloupit o část hodnoty (větší) z práce, kterou vykonal. Aby bohatí a privilegovaní mohli rozmnožovat své bohatství na úkor zbytku společnosti; aby poté, co oloupili námezdně pracující lidi o větší část výsledků jejich práce, je mohli podruhé okrást tím, že jim s marží prodají výrobky, které tito sami vyrobili a nakonec, aby je při prodeji potřeby ožebračil třetí zloděj stát v podobě daní.

Pokud však vytvoříme společnost s ekonomikou, která je založená výhradně na uspokojování potřeb společnosti a ke spokojenosti všech členů této společnosti bez rozdílu, pak je bezpodmínečné zřídit ji na principu „každý podle svých možností, každému podle jeho potřeb“. A odstranit systém mezd a směny za peníze či poukázky, ať už fyzické či virtuální. Možná někteří namítnou, především ti, kteří z daného stavu profitují a bohatnou na úkor druhých, že bez platového ohodnocování a mzdy

nebudou lidé pracovat, když vše dostanou bezplatně, zdarma.

Pochybovači z řad zaměstnavatelů a manažerů si však neuvědomují kvůli své omezenosti, že příčinou dnešní nechuti zaměstnanců k práci jsou oni sami. Že odpor a nechuť k práci cítí proto, že jsou špatně platově ohodnocováni, dostanou na výplatních páskách jen zlomek hodnoty své práce, zatímco většinu shrábne vlastník a akcionáři. Zatímco ti první si bez práce žijí jako v pohádce, oni, přestože se lopotí a vysilují, musí řešit existenční problémy a bát se toho, jestli bude vůbec čím zaplatit nájem a další životní potřeby, uživit sebe a své rodiny. Aby byli lidé pracovití, není potřeba buzerujících šéfů, ani mezd ani pohružky nezaměstnaností.

Podívejme se dnes na lidi věnující se zahrádkaření či nějakému jinému koníčku, dělají to svědomitě, poctivě a pracovitě, protože je tato činnost naplňuje a mají vědomí, že slouží k jejich vlastnímu obohacení. Tak tomu bude i v systému svobodné práce bez šéfů a námezdních vztahů.

Někteří namítnou, že lidé nebudou pracovat, když beztak dostanou veškeré životní prostředky zdarma. Základní prostředky budou zdarma pro každého člena společnosti, protože je to přirozené, nebudeme přeci přihlížet, jak někdo opodál zmírá hladu, to je projev naší lidskosti a vyspělosti. Základ solidarity a vzájemnosti, který jako lidé máme v sobě od přírody zabudovaný, stejně tak, jako že jsme živočišný druh společenský.

Skutečnost, že se i ve společenské samosprávě najdou lidé, samotáři nebo tací individualisté, kteří budou chtít žít zcela nezávisle a stranou

od ostatních jako tuláci či trempové a podobně, ničemu nepřekáží, je to přeci jejich svobodné rozhodnutí a zbytek společnosti cítí svobodu jednotlivce to bude respektovat i to že se nebudou podílet prací na budování společenského blahobytu. Přeci to nijak neohrožuje blahobyt ostatních. Nebude jich ostatně mnoho. Nebude jim proto upíráno volně užívat základní životní potřeby, nebudou-li si je nakonec i sami obstarávat. Co vyplývá i z jejich svobodného rozhodnutí žít „mimo společnost“. Musí však počítat s tím, že jim budou ostatními členy společnosti odepřeny další nadstandardní produkty a služby, na kterých se svým rozhodnutím „žít jinak“ odmítli vlastní energií podílet. Obě strany budou respektovat svoje rozhodnutí a z toho plynoucí důsledky. Prosté a jasné, bez donucování a vynucování z obou stran.

Další možnou námitkou může být, že když si každý bude moci vzít co potřebuje, že se nadstandardně zvedne spotřeba a že se poté některé produkty a služby stanou nedostupné, že vyjde jen na někoho. Pokud některé produkty a služby, například dopravní prostředky, budou případně nedostatkové, budou distribuovány na přiděl, nebo jinak řečeno na zakázku, tak aby bylo postupně vyhověno všem, kteří si jej žádají a aby se nestalo, že jedna rodina nebude mít žádný a druhá tři.

Musíme mít na paměti, že v hospodářství, kde bude vše přístupné bezplatně a každý si to bude moci dovolit pořídit, nebude možné, aby s produkty někdo kšeftoval a šmelil. Jak platí, kde není odbyt, není ani poptávka.

V případě, že by se vyskytla snaha u některých jedinců nejen nepracovat (co nemusí a nikdo je nenutí), ale zneužívat práci jiných a čerpat nadstandardní produkty a služby, může se zavést systém pracovních smluv, podle kterých bude zřejmé, kdo se na tvorbě společného bohatství podílí

a kdo nikoli a když se prokáže touto pracovní smlouvou, bude pak moci volně čerpat, co potřebuje.

Koneckonců, návrhy o možnosti takových „smluv“ respektive „pracovních dohod“, o kterých jsme mluvili v kapitolách věnujících se výrobní samosprávě, tak mohou být řešením i v tomto ohledu.

Stejně tak se obce mohou bránit proti případným spekulantům s byty a pozemky, kdy se zde jednotliví obyvatelé přihlásí k bydlišti a prohlásí se za členy obce, tato je zaregistruje a vydá jim případné osvědčení, že zde patří, aby mohli čerpat veškeré výhody z toho vyplývající. O přijetí za člena by měli rozhodnout všichni sousedé, tedy všichni obyvatelé obce na obecním shromáždění. Samozřejmě toto opatření se netýká stávajících obyvatelů, ale nově přistěhovaných. Tak může obec kontrolovat, koho vezme do svého kruhu.

Stejně tak, pokud se v obci objeví někdo, kdo nerespektuje pravidla a narušuje sousedské soužití, může být na obecním shromáždění vyloučen.

Abyste nedocházelo k nespravedlnostem, musí o dané věci rozhodnout všichni obyvatelé obce. Obdobným způsobem probíhá komunitní praxe i u přírodních národů a je to očividně ideální stav při řešení společenského soužití. Určitě lepší, než aby o osudu lidí rozhodovali státem určení soudci neznající místní poměry ani vztahy mezi místními lidmi a lidmi samotné. Vždy je lepší provinilce vypovědět z obce, než ho na náklady na společnosti věznit a jen v něm posilovat asociální chování.

POSPOLITÉ VLASTNICTVÍ SPOLEČNOSTI

Nejspravedlivější uspořádání lidské společnosti je takové, ve kterém je přírodní bohatství a výplody lidské činnosti v držení všech, celé společnosti, aby ho mohl každý jedinec volně a svobodně užívat. Z tohoto principu vychází i společenská samospráva.

Naopak, když je většina přírodního bohatství a lidské práce soustředěna výhradně do rukou několika privilegovaných lidí, zatímco většině lidstva je to upíráno zákonem soukromého vlastnictví, tvrdíme, že to je nelegitimní, neoprávněné a neospravedlnitelné! V takovém případě je soukromé vlastnictví krádež posvěcená zákonem, státem, jen pro sobecké zájmy několika vyvolených. Mají na něj ovšem právo, nabyli jej poctivou prací? A mají právo udržovat v ekonomické závislosti a chudobě druhé?

Chceme-li nahradit soukromé vlastnictví společenským vlastnictvím, neznamená to v žádném případě, že nikdo nebude nic mít, nic vlastnit. Naopak, vlastnictví každého jednotlivce se může mnohonásobit, protože každý bude mít volný přístup ke všemu, co potřebuje, jak jsme psali dříve.

Je však nutné odlišit soukromé vlastnictví, jak ho známe dnes, s osobním vlastnictvím. Ve společenské samosprávě bude soukromé vlastnictví nahrazeno vlastnictvím společenským, tím je myšleno, že podniky, výrobní prostředky a přírodní bohatství (půda, lesy, nerostné suroviny) přejdou do vlastnictví obce, tedy celé společnosti, každého z nás, abychom ho mohli volně užívat a zajistit si blahobyt.

Každý si ponechá jen to, co potřebuje pro osobní obživu a osobní užívání. Myšlena je tím zahrádka, kterou zvládne svojí vlastní prací obdělávat, řemeslná dílna, ve které provozuje živnost bez toho, aby někoho námezdně zaměstnával a podobně. Stejně tak si každý ponechá vše, co dosud užíval pro osobní potřebu: svůj dům či byt, rekreační chatu a vše, co

má pro chod domácnosti a své koníčky. Ve společenské samosprávě se osobní vlastnictví každého spíše rozšíří, jak jsme již zmínili.

Naopak, zespolečenštěny budou například prázdné domy, které sice mají soukromého vlastníka, ten je však z různých důvodů a často ze spekulací osobně nevyužívá, takže budou obcí opraveny a dány k užívání těm, co potřebují bydlení, třeba mladým rodinám atd., které dnes musí žít v malých bytech s rodiči, protože nemají kvůli nízkým mzdám a přemrštěným cenám nájmu potřebný kapitál, aby si ho mohli dovolit.

A co když si bude někdo chtít otevřít svoji živnost, například vlastní keramickou dílnu nebo holičství? Určitě to bude snazší a dostupnější než dnes za soukromého kapitalismu. Dnes mnohý podnikavý pracovitý a nadaný člověk si nemůže dovolit splnit sen a rozvinout svůj talent a nápaditost, protože mu chybí potřebný kapitál. Ve společenské samosprávě svůj záměr oznámí na obecním shromáždění a nebude-li námitek, obec mu pomůže vše potřebné sehnat.

PŘÍRODNÍ BOHATSTVÍ PATŘÍ VŠEM

Jak již bylo řečeno, společenská samospráva je založena na společném vlastnictví přírodních zdrojů a výrobních prostředků, tak aby mohly sloužit všem bez rozdílu, aby nebyly nikomu upírány.

O vznik přírodního bohatství, půdy a lesů, ložisek různých nerostných surovin, se nepřičinil žádný člověk a ani nemohl; z logiky věci tedy nemá nikdo jakékoliv právo jej nazvat svým soukromým vlastnictvím. Pokud má někomu patřit, tak pouze lidstvu jako celku.

A tak s ním musí být v budoucnu i nakládáno — s vědomím, že člověk není na této planetě sám a mají na ní stejný nárok i ostatní životní druhy, se kterými vytváříme složitý ekosystém.

ZEMĚDĚLSTVÍ BUDOUCNOSTI

Půda vznikala a vzniká v dlouhých časových úsecích daleko překračujících lidský život. Je to přírodní bohatství, které v nové společnosti, společenské samosprávě má patřit všem.

To, že si někdo historicky toto právo násilím uzurpoval a prohlásil se za vlastníka, pána půdy, nemá žádnou legitimitu. A tak, jak násilím a spekulací, ačkoliv v souladu se zákonem a momentálně vládnoucími vlastnictví nabyt, může mu toto být stejně společností násilím odejmuto a předáno k užívání pro každého, kdo o to projeví zájem.

Každý člověk má právo užívat půdy a jejich plodů. Užívat tolik, kolik potřebuje pro užití sebe a své rodiny. Kdo na půdě nepěstuje a neobdělává ji svojí prací, nemá na ni více nárok.

Jak dojde k přerozdělování půdy? Kdo má svoji zahrádku, ponechá si ji dále v užívání. Kdo nemá a chtěl by půdu získat, požádá o to na obecním shromáždění. Obec rozdělí půdu mezi přihlášené podle domluveného klíče. Pokud na svém území nemá dostatek půdy, osloví okolní obce o poskytnutí, nejsou-li tyto schopny ji využít.

Při nedostatku půdy mají logicky přednost zemědělská družstva a zemědělské podniky, které ji využijí k produkci životních prostředků pro celou obec.

Když je vážný nedostatek půdy k užívání, je v zájmu obce pracovat na vytvoření městských komunitních

zahrad na zastavěných plochách, stavět vytápěné skleníky apod., aby si zajistila co největší míru potravinové soběstačnosti.

Možná někoho napadne, že by snad mohla být půda zabavována sedlákům a rodinám, které užívají větší plochy. To se však může stát jen v zřízení založeném na násilí, nikoliv ve společnosti, kterou zde popisujeme, jelikož jejím základním principem je svoboda a štěstí každého jednotlivce.

Žádný sedlák ani rolnická rodina se nemusí bát, že by jim bylo cokoli bráno, pokud danou půdu zvládá obdělávat a neležet ladem, nevyužitá. Naopak, bude pro obec prospěšnější, když se tato rodina bude věnovat produkci potravin, protože má zkušenosti, rozumí tomu a své přebytky nabídne ostatním, dodávkou do distribučních center, za co na oplátku bude moci volně užívat ostatních výhod společenské produkce.

Stávající zemědělská družstva a podniky zůstanou a díky taktice k dosažení lokální či regionální potravinové soběstačnosti se ještě rozšíří nebo budou vznikat nové. Budou spravovány jako výrobní samosprávy, všemi zaměstnanci. Nová družstva mohou volně zakládat členové obce, svůj záměr oznámí na obecním shromáždění, aby jim byla přidělena půda a potřebné prostředky.

Mnozí lidé, kteří dříve trávili čas zavření v kancelářích, nebo jako roboti v dnešních montovnách, tuto možnost rádi uvítají. Pracovat v přírodě, při snížení pracovní doby, se pro ně stane naplňující činností.

Jak již bylo naznačeno v dřívějších kapitolách, kromě dosažení potravinové soběstačnosti

bude zájmem všech spotřebitelů konzumovat potraviny zdravé, z ekologického zemědělství. To přinese modernizace a nové přístupy šetrné k životnímu prostředí.

TRVALE UDRŽITELNÝ ROZVOJ

Dnes jsme svědky obrovské a nedozírné destrukce životního prostředí. Naše pokolení a především naše děti a vnoučata čekají důsledky ekologické katastrofy, které jsou způsobeny kapitalistickým ekonomickým systémem. Vše se podřídilo zisku několika privilegovaných jedinců, kteří honbou za bohatstvím obětují život na této planetě, životy nás všech a našich potomků.

Přestože se již dlouho ozývají varovné hlasy, zvedá se odpor části veřejnosti a vzniká protestní hnutí například za záchranu klimatu, běží vše dál. Iluzorní jednání u kulatých stolů k ničemu nevedou a ani vést nemohou. Političtí lídři jsou jen divadelní figurky ve hře těch, kteří drží veškerou ekonomickou moc. A tito se nikdy nevzdají svých zisků, svého pohádkového bohatství, půjdou přes mrtvoly, klidně ohrozí život na této planetě. Jim je dražší peněžní žok a snad zapomínají na starou indiánskou moudrost, že peníze se nedají jíst!

Kapitalismus a jeho logika nás dovedly na pokraj propasti a záleží na nás, jestli do ní skočíme pro ekonomické zájmy druhých, anebo ji přeskočíme a vydáme se na cestu reorganizace společnosti od základů. Reformy a kosmetická zlepšení již nemohou stačit v době, kdy přežití na naší planetě odbíjí za minutu dvanáct. Hluboká společenská přeměna je nutná, aby vyvedla svět z ekologické a sociální krize.

Zatímco kapitalistická logika expanze, vykořisťování, dravosti a honbou za ziskem se neslučuje s nutností začít efektivně řešit ekologické přístupy a

nasměrovat lidskou společnost k trvalé udržitelnosti, pro společenskou samosprávu zde nestojí žádné objektivní překážky.

Co může přinést společenská samospráva k trvale udržitelnému rozvoji?

V první řadě: jelikož ekonomické zájmy a zisky několika jedinců nebudou na překážku změně technologií a modernizaci průmyslu i zemědělství, bude možné produkci přestavět tak, aby byla šetrná k životnímu prostředí. Již nebudou tvrzení, že by to bylo příliš drahé, stálo mnoho investic a tyto nejsou, že by ekologická přestavba průmyslu a technologií zničila ekonomiku.

Společenská samospráva tímto nebude mít svázané ruce, tuto transformaci bude limitovat pouze rozhodnutí pustit se do toho a čas, který k ní bude potřebný. Všechny prostředky k tomu bude mít.

Pomohou tomu i neomezené prostředky, které budou moci plynout do vědy a výzkumu, k realizaci nových postupů a technologií šetrných k přírodě. Rychlost této přeměny bude závislá jen na schopnostech hospodářství, lidské práce a inteligence.

Druhým důležitým faktorem bude omezení zbytečné produkce a konzumu, který má základ v kapitalistické ekonomice. Ta je totiž pro vytváření neustálého zisku nucena neustále produkovat a prodávat nové výrobky – nízké kvality, krátké životnosti a zahlcovat trh neustálými novinkami, pouhými prototypy.

Společenská samospráva k tomu není nucena, té jde o vytváření blaha všech a uspokojení potřeb společnosti. A tak místo toho, aby se

vyráběly například spotřebiče s omezenou dobou funkčnosti, bude produkovat takové, které vydrží sloužit desetiletí.

Podívejme se třeba na lednice, dnes se záměrně vyrobí se zárukou na 2–5 let a jejich životnost moc nepřekračuje tuto dobu, přitom lednice vyrobené v „socialistickém“ Československu fungovaly několik desetiletí, takže technicky možné to jistě je. Další stránkou je, že se spotřebiče záměrně vyrábí tak, aby je nebylo možné opravit a prodloužit jejich používání. A tak je to se vším.

To všechno půjde změnit. Bude se moci zavést ekologicky šetrná produkce i spotřeba. Trvanlivé spotřebiče, využití recyklovatelných materiálů a možnost renovace bude mít pozitivní dopad nejenom na přírodu, ale i na naše hospodářství, bude možné snížit výrobu a to značně, pokud bude pro osobu stačit vyprodukovat jednu lednici na 50 let místo 10 lednic na 5 let. Zároveň to přispěje k tomu, aby se zkrátila pracovní doba.

MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE

Jednotlivec ani obec není izolovaná jednotka, z pohnutek společenských a z potřeby spolupráce se sdružuje do větších celků a jak jsme na začátku popisovali, lze tak činit rovnostářsky, bez hierarchie a centralizace.

Na základě federalismu se jednotlivé obce sdruží do federací obcí, federace obcí do regionálních federací, regionální federace do národních federací, národní federace do kontinentálních federací (evropská, asijská atd.) a všechny pak do velké a jednotné Mezinárodní konfederace.

Přirozeně, případný vznik společenských samospráv v jednotlivých regionech a oblastech nebude rovnoměrný, pro blaho a štěstí všeho lidstva však v

toto doufáme. S postupným ustanovením společenských samospráv se tyto sdruží na mezinárodním principu, aby mohly společně čelit případným útokům nepřátelských států, pomáhat si při vzájemné obraně a společnými silami působit na lidi a přátele, kde ještě žijí pod tíhou státu a soukromého kapitálu, nebo ještě hůře pod tyranii nějakého diktátorského režimu.

Zároveň si budou sdružené samosprávné společnosti vzájemně pomáhat v hospodářské rovině, výměnou nerostných surovin a průmyslových výrobků, zemědělských produktů, technologických a vědeckých poznatků. Protože úspěšný rozvoj jednoho samosprávného regionu přispěje k celkovému rozvoji celé mezinárodní konfederace.

Když se povede ustanovit samosprávné společnosti v každé zemi, nebo ve většině větších zemí, bude v rámci Mezinárodní konfederace možné splnit si již tak dlouho promyšlený plán všeobecného odzbrojení. Ukončení všech ozbrojených konfliktů a bratrovražedných válek. Stane-li se tak, pak budou moci být obrovské prostředky a energie hospodářství soustředěné místo militarismu na nevídaný rozvoj lidské civilizace a pokroku.

VĚDECKÝ POKROK LIDSKÉ CIVILIZACE

Nahrazením kapitalismu a státního zřízení můžeme nepochybně očekávat nebývalý rozvoj vědeckého bádání, rozvoje nových technologií a uplatnění nových vynálezů, které nemohou být dnes realizované z prostých důvodů, jelikož by ohrozily výdělky a byznys bohatých tříd. Zrušením patentů na nové vynálezy je bude možné uplatnit a dále zdokonalovat v různých koutech světa a pak je zase dát volně k sdílení.

To opět urychlí pokrok vědeckého poznání. Neomezený přístup k vzdělávání pro stále širší kruhy lidské společnosti rozšíří řady badatelů a vynálezců, techniků a technologů, které je následně zavedou do praxe.

Vědecké bádání, které je dnes omezeno na minimum kvůli nedostatku finančních prostředků (stačí se podívat na stav v naší zemi), již nebude mít svázané ruce a dojde k jeho znásobení a urychlení.

Mnohá vědecká pracoviště se dnes musí zaměřovat jen na bádání a vývoj ve směru, který jim stanovil zadavatel (stát nebo finančník), jinak by jim zamezil dotace a prostředky na další práci. A tak se pracuje omezeně jen podle jejich požadavků a ekonomických zájmů. Jestli se toto přestane dít, dojdeme k úžasným objevům.

To všechno, vědecký a technologický pokrok, v součinnosti celého světa, povede k nastolení prosperity celé společnosti, rozvoji maximální svobody a rovnosti, změně svět k nepoznání. Lidská civilizace se povznese jako nikdy předtím a trvale, již se nebude třeba obávat budoucnosti.

SPOLEČENSKÁ SAMOSPRÁVA

(Nástin správy společnosti bez politiků a šéfů):

vydalo Československé anarchistické sdružení

1.vydání, květen 2024, Ústí nad Labem

1.svazek Anarchistické knihovny ČAS

doporučená cena: 20 Kč